

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

8^E JAARGANG

WOENSDAG 7 FEBRUARI 1923

No. 371

INHOUD

	Blz.
OPBOUW OF HERBOUW DER SOCIALE VERZEKERING I door K. Lindner	110
Internationale Economische Statistiek door Prof. Mr. H. W. Methorst	112
Gedeeltelijke Staatsgarantie voor Uitvoertransacties	115
Nog eens: Het Rubbervraagstuk door J. N. Burger	117
Het vraagstuk der Intergeallieerde schulden III (Slot) door Dr. W. Mautner	117
Londensche Correspondentie	121
AANTEKENING:	
De jaarvergaderingen der groote Londensche banken. Uitspraken van J. M. Keynes	123
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	124
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Januari 1923	124
Rijkspostspaarbank	124
Giro-omzet bij de Nederlandsche Bank	124
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	125—132
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

Redacteur-Secretaris van het weekblad: D. J. Wansink.

6 FEBRUARI 1923.

Zoals reeds in het vorige overzicht kon voorspeld worden zijn de geldkoersen deze berichtswEEK door een matige verruiming van de geldmarkt niet on aanzienlijk ingezakt. De omzetten waren gering, daar het aanbod van wissels weder zeer matig was en óók op de prolongatie-markt ging niet veel om, zoodat op verschillende dagen geen noteering kon tot stand komen. De rente daalde echter voor wissels van $3\frac{1}{2}$ tot $3\frac{1}{4}$ pCt. en de prolongatie-noteering kwam op 3 pCt.

De post binnenlandsche wissels op den heden verschenen weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft na de daling, die gedurende het grootste deel van de maand Januari viel waar te nemen, ditmaal voor het eerst weder een aanmerkelijke toeneming te zien met een stijging van 182.7 op 227.1 millioen, geheel het gevolg van een toeneming van het bedrag der rechtstreeks bij de bank geplaatste schatkistpromessen met f 49 millioen. Daarentegen vertoonen de beleeningen een daling van f 10.8 millioen. Deze daling betreft zoowel de Hoofdbank, als de Bijbank en de Agentschappen en geldt zoowel de effectenbeleeningen als de goederenbeleeningen. De laatste liepen zelfs tot beneden de f 2 millioen terug. De post papier op het buitenland daalde met f 6.2 millioen, terwijl de diverse rekeningen onder het actief slechts met f 3.3 millioen toenamen. Vermoedelijk heeft de bank dus in de afgelopen

week voor enkele millioenen aan dollars afgegeven.

De biljettencirculatie steeg met f 20.4 millioen; de rekening-courant saldi liepen f 8.4 millioen op. Het beschikbaar metaalsaldo nam met f 6.4 millioen af.

* * *

De wisselmarkt was deze week weder zeer bewogen. Een voornamelijk factor was het aannemen door Engeland van de Amerikaansche voorstellen over de schuldregeling. Een vaste stemming ontstond hierdoor voor het pond, zoodat de koers in één dag steeg van 11.78½ tot 11.91; daarna trad een kleine reactie in.

Veel sterker schommelden franken en marken. De daling der vorige week werd nog sterk overtroffen. Woensdag, op het laagste punt, werd Parijs voor 14.77½ aangeboden, zonder dat koopers van belang te vinden waren. België was voor 12.90 verkrijgbaar en marken nog iets onder één halven cent. Daarna trad plotseling een verbetering in op gunstiger berichten uit Lausanne en, onder invloed van een belangrijke baisse-positie, die overhaast tot dekking overging, vond het omgekeerde plaats en waren bijna geen verkoopers te vinden. Het hoogste punt werd daarna bereikt op Zaterdag, waarbij voor Parijs 16.45, België 14.32½ en Berlijn 0.0067½ betaald werd, waarna echter weder een daling intrad, die zich ook gisteren voortzette.

Een opmerkelijke daling trad ook in voor Kopenhagen, waarvoor sterk aanbod was naar aanleiding van den slechten financiëlen toestand, die tot uiting kwam in een vernieuwd verzoek om staatshulp door de Danske Landmandsbank. Een op Zondagnacht bijeengeroepen vergadering van het Folketing heeft nu een onbeperkte staatsgarantie voor alle schulden tot 1928 toegestaan.

LONDEN, 3 FEBRUARI 1923.

Hoewel men in Lombardstreet nog niet van geldschaarschte kan spreken, is het aanbod van liquide middelen toch dermate afgenomen, dat iedere post, die niet vernieuwd wordt, de markt beïnvloedt. Mede als gevolg van de grootere vraag op het einde der maand liep de daggeld-prijs op van $1\frac{1}{2}$ tot 2 pCt. Verlenging vond plaats tegen $1\frac{1}{4}$ pCt, welke noteering ook voor zevendaagsch geld gold. Onder invloed van de vooruitzichten op de geldmarkt konden de prijzen voor wissels zich gemakkelijk handhaven.

Treasury Bills 3 mnds. $2\frac{7}{16}$ pCt., 2 mnds. prima bankaccept $2\frac{1}{4} - \frac{3}{8}$ pCt., 3 mnds. idem $2\frac{1}{4} - \frac{9}{16}$ pCt., 4 mnds. idem $2\frac{9}{16}$ pCt., 6 mnds. idem $2\frac{3}{8}$ pCt., 3, 4 mnds. handelswissels $3 - 3\frac{1}{2}$ pCt., 6 mnds. idem $3\frac{1}{4} - \frac{1}{2}$ pCt.

OPBOUW OF HERBOUW DER SOCIALE VERZEKERING.

I.

De herziening van onze sociale verzekeringswetgeving is plotseling geworden tot een aangelegenheid, waarvan men de urgentie niet meer kan betwijfelen zonder zijn goeden naam in gevaar te brengen. Vraagt men wat deze algemeene overtuiging zoo plotseling in het leven riep, dan is het niet zoo gemakkelijk een redelijk antwoord te verkrijgen. Wie het verst zich begeeft op het gevaarlijke pad van de motiveering zal constateeren, dat de bestaande wetgeving duur en ingewikkeld is. Het is evenwel duidelijk, dat deze motieven reeds sedert jaren de behoefte aan herziening, niet den thans gevraagden spoed zouden verklaren. Is men zoo onbescheiden te vragen naar den oorsprong der overtuiging aangaande de duurte en ingewikkeldheid onzer verzekeringswetgeving, dan blijft het in den regel al evenzeer bij vaagheden en verwijzing naar algemeene overtuigingen. De tegenwoordige sociale verzekeringswetgeving is omsingeld door een leger van zulke overtuigingen.

Het is duidelijk, dat de genesis van deze „overtuigingen”, die inderdaad juister „geruchten” genoemd worden, niet verschilt van de geboorte van alle andere geruchten.

..... „Rumour is a pipe
Blown by surmises, jealousies, conjectures.
And of so easy and so plain a stop
That the blunt monster with uncounted heads,
The still-discordant wavering multitude,
Can play upon it”.....

Een wenk hier, een krantenartikeltje ginds, een onjuist cijfer, een tendentieuze voorstelling voedden zulke „overtuigingen”.

In een rede, onlangs door hem uitgesproken in de „Vereeniging voor Sociale Geneeskunde” heeft de ontwerper van het thans aanhangige departementale plan tot herziening der sociale verzekering tegen een hem onder anderen dezerzijds in geschrifte gedaan verwijt, dat hij niet discussieert noch argumenteert, niet onderzoekt en niet betoogt, maar stelt een veroordeelt zonder bewijs, zich verweerd met de stelling, dat „onze tijd” slechts behoefte zou hebben aan „overtuigingen” niet aan (gegronde)meeningen. Het komt mij voor, dat hij met deze gemeenplaats van zeer wijzen schijn het maxime van vele sociale en andere politici, werkers met die „still-discordant and wavering multitude”, heeft uitgesproken. Men voedt de menigte met leuzen, slagwoorden en berichtjes tot het gerucht is ontstaan en de aldus voorbereiden zich tegenover dragers van „denkbeelden” kunnen gaan verheffen op hun „overtuiging”. Uit wat „de tijden” consumeeren, kent men hun „behoeften”, „onze tijd” consumeert „overtuigingen” in ongetelde hoeveelheid. De slotsom is niet bepaald troostrijk voor wie in „onzen tijd” leeft.

Tegen „overtuigingen” valt niet te strijden. Wie — zooals de schrijver van deze opmerkingen — de aanhangige departementale herzieningsplannen begrijpt als het einde, immers de afsluiting van alle verdere ontwikkelingsmogelijkheid onzer sociale verzekering, en de verwezenlijking dier plannen daarom zou betreuren, moet er zich op voorbereiden, dat zijn betoog de geloovigen slechts in hun overtuigingen stijft. Trots het levendig besef van de nutteloosheid dezer poging, alleen omdat zonder die poging de volle plicht tot waarschuwing, rustend op hem, die een gevaar ziet, niet zou zijn vervuld, wil ik hier nog eens kort uiteenzetten, wat men zich aan verkregen goed en aan mogelijkheden gereed maakt op te offeren en wat men daarvoor wil binnenhalen.

Hetgeen ik te zeggen heb, is in zekeren zin een verdediging van het bestaande. Laat er ter voorkoming van misverstand onmiddellijk aan toegevoegd worden, dat ik tegen het bestaande ook ernstige

kritiek heb en elders reeds meermalen voorstellen tot hervorming heb uitgewerkt en gemotiveerd, die niet minder diep zouden ingrijpen dan de thans aanhangig gemaakte. Het departementale plan verwaarloost ook niet alle ervaring. Het overkomt sommigen, dat ze in dat plan eischen zien uitgewerkt (zij 't meest op onbeholpen wijze), die behooren tot den inventaris van ieder, die de practijk der sociale verzekering is genaderd en dat zij op dien grond reeds sympathie met die plannen gevoelen en uitspreken. In „De Verzekeringsbode” van 13 Januari jl. heeft Prof. Holwerda de mate van zijn voor kort beleden instemming met het departementale plan nader omlijnd en daarbij is bijvoorbeeld gebleken, dat die instemming juist even ver gaat als de mijne. Men wachte dus nog even voor men den schrijver indeelt bij hen, voor wie het „spijtig” zou zijn, dat „het gebouw, dat zij hebben helpen optrekken” moet worden afgebroken, zooals Prof. Holwerda klaarblijkelijk deed.

Wij zijn sedert het jaar 1903 in het bezit van een wettelijke ongevallen-verzekering en het behoort tot de „overtuigingen” dat deze duur is. Men verstaat daaronder dan in de eerste plaats, dat haar administratie te veel geld kost. Mr. Groeneveld heeft deze duurte (de „onnoodige opvoering van de kosten” heet het in een verslag van een door hem gehouden rede) geïllustreerd met de mededeeling, dat de gemiddelde administratiekosten per ongeval tusschen 1910 en 1920 zijn gestegen van f 15,58 tot f 32,82. Dit is geen geheel nieuw argument; het heeft in eenigszins andere gedaante een vorig jaar den Heer Dr. F. E. Posthuma, Directeur van Centraal Beheer, reeds dienst gedaan op het sociale verzekeringscongres en er is op dat congres en daarna wel zoo veel over gezegd en geschreven, dat het niet minder dan verbazingwekkend moet heeten, dat de Heer Groeneveld er weer mee durft aankomen. Laten we er even aan mogen herinneren, dat een verdubbeling van de administratiekosten, zeer begrijpelijk gevolg van de verdubbeling van loonen en prijzen, bijvoorbeeld even goed wordt aangetroffen bij de onder „Centraal Beheer” ressorteerende Centrale Landbouw Onderlinge en Tuinbouw Onderlinge, zooals blijkt uit onderstaande cijfers.

Gemiddelde administratiekosten per ongeval met geldelijke schadeloosstelling.

	Bij de R. V. B.	Bij de Centr. Landb. Onderl.	Bij de Tuinbouw Onderl.
Periode 1913/1917	f 25,37½	f 32,25 1)	f 34,17
Kalenderjaar 1920	„ 50,97½	„ 64,71	„ 73,31

Welke conclusie ten nadeele van het overheidsorgaan de chef der afdeling Arbeidersverzekering uit deze verhoudingen trekken wil, moge hij bij gelegenheid eens nader toelichten. Voorshands blijft het mij voorkomen, dat zijn hervatting van de tendentieuze cijfer-vergelijkingen, die wij mochten verwachten in ernstige discussie niet meer te zullen ontmoeten, hem aan gegrond verwijt blootstelt.

Niet alleen de administratiekosten veroorzaken volgens de gangbare overtuiging de duurte van het overheidsorgaan, ook de netto-lasten, de ongevalskosten zouden daartoe bijdragen. Deze legende, die op het gebied der industriele ongevallenverzekering langzamerhand in al te duidelijke tegenspraak kwam met de tastbare feiten, werd onlangs wederom door de Directie van de Centrale Landbouw Onderlinge gevoed door een vergelijking van de verzekeringsbijdragen, welke de aangeslotenen aan die Onderlinge verschuldigd zijn, met premien, die voor 18 jaren vermeld werden in de memorie van toelichting tot

1) Dit cijfer betreft het tijdvak 1913—1916. Het verslag over 1917 bleek niet meer te verkrijgen, zodat dit jaar niet in de berekening kon worden betrokken.

een wetsontwerp-Kuyper inzake de Landbouw-ongevallenverzekering. In het Handelsblad van 8 Juni 1922 heeft Mr. Moltzer dit overtuigingsmiddel naar dienste aan de kaak gesteld. De premïën, welke de duurte der Nederlandsche overheidsorganen moesten bewijzen, bleken de ervaring weer te geven van een Duitsche Bedrijfsvereniging. Sedert heeft men er in de meer algemeen toegankelijke pers begrijpelijkerwijze niet verder van gehoord. Maar het berichtje heeft zijn werk klaarblijkelijk toch te goed gedaan om zonder meer teruggenomen te worden; ik lees althans in de „Prov. Dr. en Asser Courant” van 24 Juni 1922 in een door de Directie van de Centrale Landbouw Onderlinge ondertekend opstel wederom als bewijs van de kostbaarheid der verzekering van landbouwbedrijven bij de R. V. B., dat „men zich nog maar al te goed (herinnert) de premïën, welke genoemd worden in de Memorie van Toelichting, die het in 1905 ingediende wetsontwerp op de Landbouw-ongevallenverzekering vergezelde.” Een tweede overtuigingsmiddel van soortgelijk karakter kwam aan het licht in het orgaan „De Risicobank” van October 1920. Het betrof een schampere opmerking over de hoogte der premïën, waarvoor de Staat bereid was het risico der Oorlogs-zeeongevallenverzekering op zich te nemen. Men herinnert zich misschien dit inderdaad ongemeene in het jaar 1915 door den toenmaligen minister van Landbouw, Nijverheid en Handel Dr. F. E. Posthuma vastgestelde, gedurende den geheelen verderen duur van den oorlog ongewijzigd gehandhaafde tarief, en men mag zich ervan overtuigd houden, dat het niet ten onrechte gecritiseerd werd. Toch schijnt er aan dit op het oog veel meer bruikbare gegeven wat ontbroken te hebben, want het werd reeds in de December-aflevering van „De Risicobank” met iets dat vagelijk op een excuus geleek gedesavoueed en ik heb er sindsdien niet meer van gehoord. Het zal niettemin voor en na zijn dienst wel gedaan hebben. Mogelijkerwijze herinnert men het zich in scheepvaartkringen „nog maar al te goed.” In een overzicht van de „many-tongued rumour” mag het niet ontbreken, want het heeft zeker mede bijgedragen tot het ontstaan van de gangbare overtuiging inzake de duurte van overheidsorganen.

Na deze opsporing van de bronnen, waaruit de „overtuigingen” opwelden, thans de werkelijkheid. Men kent de duurte van de ongevallenverzekering (ik meen niet die van hare administratie) aan de netto-lastenpercentages, dat zijn de getallen, die de waarde der uitgekeerde en nog uit te keeren schadeloosstellingen uitdrukken in procenten van de verzekerde loonen. Deze lastenpercentages zijn aanvankelijk van (1903 tot 1906) gestegen. Daarna zijn ze snel gedaald tot een vrij stabiel niveau (rond 1.5 pCt), dat tot het jaar 1914 gehandhaafd bleef. In 1914 vangt de daling van het risico aan, die door de volgende cijfers wordt weergegeven.

Jaar.	Lastenpercentages.
1913.....	1,53
1914.....	1,45
1915.....	1,31
1916.....	1,22
1917.....	1,15
1918.....	1,11
1919.....	0,93
1920.....	0,93

Deze risicodaling is geen toevalsspel. Ze is natuurlijk de resultante van vele samenwerkende invloeden, waaronder er zeker ook zijn, die zich buiten alle medewerking van de Rijksverzekeringsbank zouden hebben geopenbaard. Ik noem als zoodanig de trouwens niet in alle bedrijfstakken opgetreden verslapping van de bedrijvigheid tijdens den oorlog en later, die — zoodaas bekend — met een daling van het risico pleegt gepaard te gaan en de invoering van den acht-uren-dag. Dat deze invloeden

voorzover ze gewerkt hebben niet den doorslag gaven, blijkt uit de betrekkelijk geringe wijzigingen, welke het relatief aantal ongevallen onderging, terwijl het toch in de eerste plaats deze aantallen zijn, welke er door worden beheerscht. Het aantal geldelijk schadeloosgestelde ongevallen per 1000 typewerklieden vertoont nl. tusschen 1913 en 1919 het volgend verloop:

1913....	85,4	1917....	75,2
1914....	80,7	1918....	76,9
1915....	79,7	1919....	78,1
1916....	79,4		

Er moeten derhalve andere oorzaken hebben medegewerkt en men heeft het recht als zoodanig te noemen de door de R.V.B. langs twee wegen nl. door rechtstreeksch toezicht op de bedrijven en door zorgvuldige individualiseering der verzekeringsbijdragen in de hand gewerkte bedrijfsbeveiliging, maar vooral de sedert 1914 voortdurend uitgebreide medische controle van de ongevalspatiënten.

De eerstgenoemde invloed heeft vooral onmiddellijk na 1907 gewerkt, toen de R.V.B. een veel belangrijker gedeelte van het grootbedrijf verzekerde. Er zijn bedrijven aan te wijzen zooals bijvoorbeeld het havenbedrijf, waarvan het risico op deze wijze tot een fractie van het vroegere teruggebracht is. In deze jaren is dan ook het aantal geldelijk schadeloosgestelde ongevallen gedaald van rond 95 per 1000 „Vollarbeiter” tot het later vrij constante niveau van rond 80.

Na 1914 treedt de tweede invloed in werking. Men weet, dat deze thans bestaat in een reeds vroeg ingrijpend geneeskundig toezicht op de behandeling, welke er op gericht is zooveel mogelijk blijvende invaliditeit te voorkomen. Men zal het effect dus moeten zoeken in een verkorting van den tijd benodigd voor herstel en in een verhooging van het aantal gevallen, waarin volledig herstel bereikt werd. In beide opzichten valt nu inderdaad sedert 1914 een aldoor voortschrijdende verbetering te constateeren. Het is niet mogelijk hier het uitvoerige cijfermateriaal, waaruit dit blijkt, in extenso mede te deelen; ik volsta met opneming van het volgende uittreksel.

Op 10.000 gevallen, waarin de schadeloosstelling langer dan 6 weken duurde, was die schadeloosstelling

na	beëindigd									nog loopende als voorloopige rente		
	door volledig herstel			door toekenning v. blijvende renten			door den dood					
	kalenderj.		kalenderj.	kalenderj.		kalenderj.	kalenderj.		kalenderjaar	1913	1916	1919
maanden	1913	1916	1919	1913	1916	1919	1913	1916	1919	10000	10000	10000
0		0	0	0	0	0	0	0	0			
6	6382	6740	6758	629	258	83	17	12	23	2972	2990	3136
12	6989	7466	7687	1323	582	294	22	15	28	1666	1937	1991
18	7232	7810	8124	2034	937	675	31	19	31	703	1234	1170
24	7311	8120	*	2375	1248	*	32	22	*	282	710	*
30	7353	8136	*	2492	1431	*	34	24	*	119	409	*
36	7367	8190	*	2538	1552	*	34	26	*	61	232	*

*) Nog niet vastgesteld.

De eerste drie kolommen bewijzen de aanmerkelijke toeneming der frequentie en de versnelling van het volledig herstel. Het volgende drietal kolommen bewijst te zamen met het laatste drietal den verrassenden teruggang der frequentie van blijvende invaliditeit. Neemt men bijvoorbeeld aan dat alle 232 na 36 maanden uit 1916 nog loopende voorloopige uitkeeringen zullen zijn overgegaan tot blijvende renten (hetgeen zeker niet het geval zal zijn), dan zou nog de frequentie van blijvende invaliditeit tusschen 1913 en 1916 van 2538 + 61 = 2599 tot 1552 + 232 = 1784 zijn teruggelopen. Daar de financieele betekenis der blijvende renten — zoodaas bekend mag worden geacht — overwegend is, moge de verandering der frequentie dezer gevallen nog

door de volgende cijfers worden geïllustreerd.

Het is stellig jammer, dat het niet mogelijk bleek den teruggang der frequentie van gevallen van blijvende invaliditeit tot een meer recent tijdstip te volgen; de statistiek stelt echter nog niet in staat het verloop na 1917 voldoende te overzien. Tot op dit tijdstip daalde het aantal dezer gevallen per 1000 typewerklieden als volgt:

1913....	2,15	1916....	1,31
1914....	1,89	1917....	(1,28)
1915....	1,64		

Van deze cijfers zal althans het laatste eerst voorloopig vastgestelde vrij zeker nog een verdere reductie ondergaan, zoodat de frequentie van blijvende invaliditeit tusschen 1913 en 1917 blijkt teruggelopen van 2,15 tot minder dan 1,28 per 1000 type-werklieden. Er zijn gegronde redenen om aan te nemen, dat de daling zich na 1917 nog krachtig heeft voortgezet, zoodat thans de frequentie wellicht niet meer dan de helft van die uit het jaar 1913 zal bedragen. Ter vergelijking zij nog medegedeeld, dat terwijl hier te lande het aantal gevallen van blijvende invaliditeit dus in 1917 per 1000 „Vollarbeiter” 1,28 bedroeg, het overeenkomstig getal in Noorwegen 3,86, in Duitschland 2,82 bedroeg.

Het zuiverst spiegelt zich het financieel effect dezer voortschrijdende verbetering van de uitkomsten der geneeskundige behandeling af in de gemiddelde verdere kosten der schadeloosstelling van een ongeval op het tijdstip, waarop de tijdelijke uitkeering eindigt, dus aan het begin van de 7de week na een ongeval, berekend per eenheid van op dit tijdstip loopende rente. Dit gemiddelde heeft zich tusschen 1904 en 1913 bewogen om een gemiddeld peil van rond 450 gulden, het bedroeg over 1913 nog 479 en is sedert als volgt gedaald:

1913....	479	1917....	313
1914....	442	1918....	287
1915....	373	1919....	(278)
1916....	345		

De laatste tusschen haken gestelde waarde kon nog niet definitief worden vastgesteld; ze zal ongetwijfeld nog dalen. Met behulp van de gegeven getallen en van de bedrijfsrekeningen van het ongevallenfonds laat zich becijferen, dat het totaal der verzekeringslasten over 1920 rond vier millioen gulden meer zou hebben bedragen, indien in dat jaar de uitkomsten der geneeskundige behandeling van de getroffen gemiddeld gelijk waren geweest aan die over 1913.

Door de geschetste daling van het risico der Nederlandsche ongevallenverzekering, welk risico in vergelijking met de ervaring in andere Europeesche landen reeds in het jaar 1914 laag mocht worden genoemd, neemt het thans een geheel exceptionele plaats in.

Het mag verwondering wekken, dat het in groote trekken toch zeker voor alle partijen heugelijke effect van de doelbewuste pogingen der R.V.B. tot beperking van het risico niet meer aandacht ontmoet heeft. Misschien vindt dit ten deele zijn oorzaak in de omstandigheid, dat de tariefverlaging van 1918 reeds weer vergeten, de thans in uitzicht gestelde nog niet voldoende bekend geworden is. Er zijn echter andere oorzaken, oorzaken, welke er toe moeten bijdragen, dat het weergegeven succes sommigen onaangenaam of hinderlijk voorkomt. Op andere wijze is niet te begrijpen, dat er moeite voor gedaan wordt het effect van de geneeskundige zorgen der R.V.B. te ontkennen. Het moet de aandacht getrokken hebben, dat het juist de chef der afdeling Arbeidsverzekering was, die deze ontkenning in het openbaar uitdroeg en zich zelfs inspande daarvoor cijferbewijzen te geven. Van het hier medegedeelde materiaal, dat toch in hoofdzaak ontleend is aan de herhaalde betoogen, die sedert 1914 aan dit onderwerp in officieele publicaties gewijd zijn,

en dat — voorzoover statistisch bewijs „überhaupt” te leveren is — dat bewijs ook bevat, neemt men verder geen notitie. Mr. Groeneveld grondt zijn tegenspraak op het feit, dat de gemiddelde duur der tijdelijke uitkeering ternauwernood eenige wijziging onderging en dat de verhouding van ongevallen met korteren invaliditeitsduur tot die met langeren duur evenmin principieele wijzigingen vertoont. Gaat men nu deze o. a. op de vergadering van de Vereeniging voor Sociale Geneeskunde van 13 Januari jl. met klem uitgesproken argumenten op haar bewijskracht na, dan blijkt in de eerste plaats, dat Mr. G. niet den gemiddelden duur der tijdelijke uitkeering mededeelde, doch den gemiddelden duur der uitkeering in gevallen, waarin de schadeloosstelling binnen 6 weken afliep. Hoe het iemand, die beschikt over alle statistische gegevens kan invallen juist in deze cijfers het effect van de geneeskundige zorgen der R.V.B. te zoeken, is onbegrijpelijk, want het zijn toch niet de binnen korten tijd glad en restloos genezende gevallen, waarop het medisch toezicht effect kan hebben; dat toezicht zal veeleer tot effect kunnen hebben, dat er van de langer durende genezingen sommige overgaan naar de groep der gevallen, waarin binnen 6 weken herstel bereikt werd, aldus den gemiddelden genezingsduur van die groep verhoogende. Waarbij nog komt, dat het ieder kenner der practijk duidelijk moet zijn, dat op het door Mr. Groeneveld gekozen gemiddelde allerlei toevallig fluctueerende invloeden werken.

In de tweede plaats zijn ook de door hem gegeven verhoudingen tusschen ongevallen met korteren en langeren duur niet wat ze willen schijnen n.l. wat ze gezegd worden te zijn en zijn met name de door Mr. Groeneveld medegedeelde relatieve frequenties der gevallen met langere invaliditeit alle te klein. De aard der vergissing, welke Mr. Groeneveld hier begaat, is in ander opzicht, juist omdat ze zoo weinig voor de hand lag, wel interessant, het is echter overbodig er hier verder op in te gaan, daar het zonder meer reeds duidelijk is, dat de verhouding der gevallen, waarin de schadeloosstelling aan getroffen langer dan 6 weken duurde tot het totaal aantal ongevallen al een heel armelijk gegeven is om het effect van een geneeskundigen dienst te toetsen. Elke fluctuatie in de volledigheid der aangifte van kleine ongevallen (deze is herhaaldelijk veranderd en verandert nog voortdurend) oefent op die verhouding haar invloed uit, zoodat zelfs, wanneer het al redelijk ware (wat het niet is) reeds aan het eind van de zesde week naar een effect der geneeskundige controle te speuren, met groote waarschijnlijkheid moet verwacht worden, dat toevallige omstandigheden dat effect zullen overdekken.

De zeker niet van onbevangenheid getuigende pogingen, welke de chef der afdeling Arbeidersverzekering aanwendt om het evidente succes te loochenen van een instelling, waarmede de door hem beheerde afdeling in voortdurend contact staat, die hij dus beter behoorde te kennen dan hij blijkt te doen en tegenover welke hij zich voor 't minst objectief behoort te stellen, teekent op pijnlijke wijze de positie van ons centraal verzekeringsinstituut en verklaart weer eens te meer de bron en wording van tegen dat instituut gekeerde „overtuigingen”, benevens hare waarde.

K. LINDNER.

(Slot volgt.)

INTERNATIONALE ECONOMISCHE STATISTIEK.

Waar het nut van een nationale statistiek, die ons door massale waarneming een beeld tracht te geven van den toestand van een volk en van zijne maatschappelijke verschijnselen, als bekend verondersteld mag worden — in den loop van de 19de eeuw zijn over de geheele wereld, in alle beschaaf-

de landen Rijks- en gemeentelijke bureau's van Statistiek opgericht, die tot taak hebben statistische gegevens te verzamelen — daar kan het geen verwondering wekken, dat reeds vroeg ook de wenschelijkheid is gevoeld van vergelijkbaarheid der statistische overzichten betrekking hebbend op verschillende landen.

Immers al beschikt men over de best ingerichte statistieken van een aantal landen, dan nog kan internationale vergelijkbaarheid zijn uitgesloten, doordat verschil bestaat in de vraagstelling bij de verzameling en voorts verschil in methoden bij de verdere bewerking van het grondmateriaal waaruit de statistiek is opgebouwd.

Men behoeft slechts te denken aan de verschillende beteekenis die in onderscheidene landen kan worden gehecht aan de begrippen: misdrijf, overtreding, werkloosheid, werkstaking, aan de moeilijkheid, die het ontwerpen eener internationale sterftestatistiek, met hare tallooze doodsoorzaken, eener internationale handelsstatistiek met haar lijst van in- en uitgevoerde goederen, met zich brengt, aan de bezwaren, die bij een vergelijkende internationale loonstatistiek te overwinnen zijn en aan die, welke zich voordoen, indien men de welvaart of armoede van het eene volk wil vergelijken met die van het andere, om het groote nut in te zien van internationaal, zoowel schriftelijk als mondeling, overleg tusschen hen, aan wie de verzameling en bewerking van statistische gegevens zijn toevertrouwd, of die door den aard van hunne betrekking of studiën daarmede te maken hebben.

Dit is dan ook de reden waarom men reeds in de tweede helft der 19e eeuw begonnen is de wenschelijkheid in te zien van meer internationale aansluiting.

Het was op initiatief van den bekenden Belgischen statisticus Quetelet, dat in 1853 te Brussel het eerste internationale congres voor de statistiek plaats vond, weldra gevolgd door dergelijke samenkomsten in andere hoofdplaatsen der verschillende landen (1869 in den Haag). Belangrijke besluiten werden op die congressen somtijds genomen. Zoo danken we o. a. aan het Petersburgsche congres van 1872 den internationalen grondslag voor de volkstellingen in alle beschaafde landen der wereld. De tiende zitting dezer congressen, die in 1880 te Rome zou plaats hebben, kwam niet tot stand ten gevolge van het terugtreden der Duitsche statistici. Hierdoor was de internationale band tijdelijk verbroken. Nieuw leven kwam eerst weder in 1885, toen te Londen, ter gelegenheid van den 50sten verjaardag van de Royal Statistical Society, het Institut International de Statistique werd opgericht en wel naar aanleiding van een rapport van den Weener Hoogleraar Von Neumann-Spallart. In art. 1 der Statuten van deze nieuwe vereeniging werd voorgeschreven: „de favoriser le progrès de la statistique administrative et scientifique”. Zij telt 200 gewone en 20 eereleden, die om de twee jaar te samen komen in de eerste plaats ter bevordering van de internationale vergelijkbaarheid der verschillende statistieken. Zij brengt te dien opzichte „voeux” uit, welke zij aan de verschillende regeeringen doet toekomen door tusschenkomst harer leden, waaronder bijna alle directeurs der statistische bureaux; 27 landen zijn thans bij het Institut aangesloten. De eerste bijeenkomst had in 1887 te Rome plaats, de 13de in 1911 in den Haag, terwijl de laatste zitting vóór den oorlog in 1913 te Weenen werd gehouden. Nadien zou een algeheele stilstand in de werkzaamheden zijn gekomen — immers in oorlogstijd kon aan internationale congressen niet gedacht worden — ware het niet, dat nog juist te Weenen het besluit gevallen was om een Office Permanent op te richten, dat bestemd was om den band tusschen de leden, ook gedurende den tijd van het eene tot het andere congres, aan te houden en de uitgifte te verzorgen

van een internationaal jaarboek en een dito bulletin. Dit Office Permanent heeft in oorlogstijd den band tusschen de leden kunnen aanhouden, heeft met medewerking der leden 8 deelen met internationale statistieken kunnen uitgeven, benevens een Bulletin Mensuel met groothandelsprijzen etc. terwijl het in oorlogstijd van 13 landen subsidie heeft verkregen.

Dat ook de Volkenbond kort na zijn ontstaan de kwestie van de organisatie der internationale statistiek onder de oogen heeft willen zien, kan ons niet verwonderen.

Twee conferenties zijn door dit lichaam te dier zake bijeengeroepen. De eene had in Augustus 1919 te Londen plaats, de tweede in 1920 te Parijs. Op beide bijeenkomsten waren zoowel het I. I. d. St. als het O. P. vertegenwoordigd. Van de Parijsche conferentie verscheen een meerderheids- en een minderheidsrapport, welke beide rapporten in 1921 door een sub-commissie uit den volkenbond zijn onderzocht, waarna de Assemblée Générale met algemeene stemmen tot het besluit kwam, dat de Volkenbond zich behoorde te verzekeren van de medewerking der bestaande internationale instellingen op dit gebied, welke door hun verleden hierop aanspraak konden maken.

Toen nu de Economische Internationale Conferentie te Genua, in April 1922, de wenschelijkheid van het hebben van internationale vergelijkbare economische statistieken nog eens uitdrukkelijk uitsprak, heeft de Commission Economique van den Volkenbond, niet geaarzeld om, geheel overeenkomstig het besluit van de Assemblée Générale van den Volkenbond, en in overleg met het Bureau International du Travail, stappen te doen tot het verkrijgen van samenwerking met het Institut Int. de Statistique. Daarop zijn 2 leden van het Institut in September 1922 uitgenoodigd in Genève te komen overleggen met de Commission Economique van den Volkenbond over de beste wijze van samenwerking. Als gevolg hiervan is een Commission Mixte ingesteld, bestaande uit 4 leden van de Commission Economique en 4 leden van het Inst. Int. de Stat., welke Commissie op 4 December 1923 te Londen vergaderde om na te gaan, welke economische statistieken het eerst voor behandeling in aanmerking zouden komen en tevens een Commissie van deskundigen te benoemen, die onder den naam van Commission d' Etudes de vergelijkbaarheid der economische statistieken in studie zou nemen. Zijn de rapporten door de Commission d' Etudes voorloopig vastgesteld, dan worden ze nader onderzocht door de Assemblée Générale van het I. I. d. St. en daarna aan den Volkenbond uitgebracht. De bedoeling is, dat laatstgenoemd lichaam door zijn invloed aan de „voeux” van het I. I. d. St. kracht zal bijzetten.

De vier onderwerpen, welke het eerst aan de orde zijn gesteld in de vergadering der Commission d' Etudes van 14 leden zijn de volgende; handelsstatistiek, productiestatistiek, landbouwstatistiek en prijsstatistiek.

Op 10 en 11 Januari heeft de Commission d' Etudes vergaderd in den Haag in het gebouw der Statistiek aan de Oostduinlaan no. 2, onder leiding van den heer Delatour, Fransch Staatsraad en vicepres. van het I. I. d. Stat. Op 6 Juni a.s. zal de tweede vergadering, eveneens in den Haag, plaats hebben.

De moeilijkheden nu, welke te overwinnen zijn om te komen tot internationale vergelijkbaarheid dezer statistieken, zijn niet gering. Toch is het vooral in de tegenwoordige tijdsomstandigheden noodig, dat deze moeilijkheden opnieuw ernstig onder de oogen worden gezien en dat getracht wordt ze, met groote energie, één voor één uit den weg te ruimen.

In afwachting van de rapporten, die aan de vergadering der Commission d' Etudes, zullen worden

uitgebracht, wil ik hier enkele algemeen bekende punten opsommen, waaromtrent internationaal overleg dringend noodig is, willen de economische statistieken van land tot land vergelijkbaar worden.

Het ligt voor de hand, dat de grondslag eener vergelijkbare *handelsstatistiek* is: een uniforme naamlijst van goederen. Maar hiermede is het doel nog geenszins bereikt. Dit moge met een enkel voorbeeld worden verduidelijkt. Al hebben twee landen beide eenzelfde hoofd „kleedingstukken” in hun naamlijst der goederen, dan kan het zijn, dat het eene land daaronder veel meer of veel minder brengt, dan het andere land. Daarom is het ook wenschelijk, dat vooraf nauwkeurig vaststaat, welke *afzonderlijke* posten tot elk der groepen gerekend moeten worden. Nu is het niet mogelijk in alle officieele nationale statistieken een dergelijke volkomen gelijk en gelijkvormige nomenclatuur in te voeren, reeds niet om deze reden, omdat het doel, dat men zich met de verzamelde gegevens voor oogen stelt, van land tot land vaak verschilt. Zoo zullen protectionistische landen hun statistieken doen aansluiten bij het tarief, dat uit den aard der zaak van land tot land niet gelijk is, en reeds daarom zullen de naamlijsten niet uniform kunnen zijn. Maar wel zullen alle landen de verzameling hunner gegevens zóó kunnen inrichten, dat zij in staat zijn, juiste opgaven te verschaffen voor een, buiten de nationale statistieken staande, internationale naamlijst van goederen, indien slechts vaststaat, welke posten daarbij *afzonderlijk* moeten worden gehouden.

Dit was ook de opzet van het Brusselsche tractaat tot regeling der handelsstatistiek van 1913, waarbij tevens voor de verzameling van uniforme internationale gegevens een Bureau International pour la Statistique Commerciale werd opgericht. Dit Bureau is wel te onderscheiden van het in 1919, óók te Brussel, door de Conférence Parlementaire Internationale du Commerce, ter gelegenheid van haar vijfde zitting, in het leven geroepen Bureau International du Commerce. Eerstgenoemd bureau beschikt over een internationale naamlijst van goederen¹⁾, welke door een groot aantal landen is goedgekeurd, met verplichting op aanvraag gegevens volgens deze lijst te zullen verschaffen, doch heeft, wegens gebrek aan middelen, zelfs den eersten stap nog niet kunnen zetten ter uitvoering der internationale overeenkomst; laatstgenoemd bureau daarentegen ontvangt subsidies van een aantal landen, geeft een Bulletin Mensuel uit, doch put de gegevens eenvoudig uit de bestaande nationale statistieken, welke niet vergelijkbaar zijn. Wonderlijker toestand dan het bestaan dezer twee officieele internationale bureau's in dezelfde stad, beide onder bescherming der hooge Belgische Overheid, kan men zich moeilijk denken; de beste oplossing zou zijn, dat deze instellingen tot één werden verenigd. Dit aldus gereorganiseerde internationale bureau voor de handelsstatistiek zou dan het centrale informatiebureau kunnen worden op dit gebied en o.m. kunnen optreden als arbiter inzake de rangschikking der afzonderlijke goederen onder de vastgestelde internationale rubrieken.

Ter verkrijging van internationale vergelijkbaarheid in de handelsstatistiek zal het voorts wenschelijk zijn, een duidelijk onderscheid te maken tusschen invoer, uitvoer en doorvoer. Vóór 1917 kende ons land den z. g. n. „vermomden” doorvoer. Granen, erts, ruw ijzer, enz., die bij aankomst in het land reeds bestemd waren om uitgevoerd te worden, werden voor het gemak van den handel eerst ter invoer en later ter uitvoer aangegeven. Deze „vermomde” doorvoer bedroeg, volgens eene berekening van het Dep. van Financiën, in 1913 de kleinigheid van niet minder dan 23 miljoen ton in één jaar.

¹⁾ Ook bij de reorganisatie der Ned. Handelsstatistiek in 1917 werd met deze internationale naamlijst rekening gehouden.

Een andere voorwaarde voor internationale vergelijkbaarheid dezer statistiek is eenzelfde regeling ten aanzien van de waardebepaling der goederen. Tot 1917 bediende Nederland zich nog van een verouderde, men zou kunnen zeggen versteende, „officieele” waarde: nadien hebben wij in onze Statistiek de factuurswaarde ingevoerd. Daarnaast kent men in andere landen nog de, door z. g. n. Commissions de Valeurs, periodiek vastgestelde waarden. Vraagt men naar de gedeclareerde waarde, dan zal voorts uitgemaakt moeten worden, of men daarbij al dan niet rekening zal moeten houden met verzekeringskosten en met vracht en bij bevestigende beantwoording tot welke plaats (grens, schip, plaats van aflevering) men eventueel de vracht zal moeten bijtellen. Een andere vraag is voorts of men (aangenomen dat men in de handelsstatistiek in de toekomst zoowel waarde, als gewicht zal vermelden), nettogewicht dan wel bruto-gewicht zal moeten vragen en of ook andere maatstaven van hoeveelheid voor sommige goederen (stuks, liter, lengte, vlakke of kubieke maat) geoorloofd zullen zijn. Van zéér grote beteekenis is ook het verkrijgen van meer overeenstemming in zake de vermelding der landen van herkomst en bestemming. Moet naar het land van aankoop en verkoop gevraagd worden (gelijk bij ons) of naar het land, waar de goederen voortgebracht zijn en waar de goederen verbruikt worden? Zal men slechts naar een dezer beide categorieën vragen, zoo ja, naar welke of naar beide?

Groot belang heeft deze organisatie der statistiek o.m. voor de beantwoording van de in deze tijden van verplichte economiseering van ons maatschappelijke leven, allerbelangrijkste vraag, waar worden de grondstoffen (raw materials, matières premières) als steenkolen, erts, granen, aardolie enz. voortgebracht en in welke landen komen zij ten slotte te recht, verband houdend met deze andere vraag van beteekenis: valt er in de verzending en verdeling te economiseeren?

Het Institut International de Statistique heeft omtrent een en ander reeds sommige wenschen kenbaar gemaakt in hare zittingen van 1891, 1893 en 1895. Het zal zich thans weer opnieuw over deze en andere problemen hebben uit te spreken.

Onmiddellijk aansluitend aan de bezwaren, welke bij het streven naar internationale vergelijkbaarheid der handelsstatistiek zich voordoen, komen de moeilijkheden, welke een internationale vergelijkbare productiestatistiek in den weg staan. Onder productie is hierbij te verstaan niet alleen de fabriekmatige nijverheid, maar ook: mijnindustrie, landbouw, boschbouw, veeteelt en vischvangst.

Vooreerst zal, voor zoover mogelijk, een scheiding gemaakt moeten worden tusschen voortbrenging van grondstoffen en de fabriekmatige nijverheid, welke zich met de verdere verwerking bezighoudt. Dit is soms even moeilijk als het scheiden der begrippen fabrikant en handelaar.

Wat nu de *landbouwstatistiek* betreft zal men vooreerst tot overeenstemming moeten komen over de methode te volgen bij eene indeeling der gronden naar hun bestemming en naar de beteelde oppervlakte en over de wijze, waarop de opbrengst zal worden uitgedrukt en of men zich daarbij zal bepalen tot de hoeveelheden dan wel ook de bruto- of nettowaarde zal vermelden. Voor de veetellingen zal men moeten komen tot een gelijkwaardige classificatie der eenheden, terwijl overeenstemming zal moeten worden verkregen in de methode, waarop de hoeveelheid producten welke van het vee afkomstig is, tot uitdrukking wordt gebracht.

Ten aanzien van de *mijnindustrie* zal vooreerst een nauwkeurig onderzoek moeten worden ingesteld naar de wijze, waarop de gegevens betreffende de voortbrenging worden verzameld, daar hierbij geenszins eenzelfde methode wordt toegepast. Zoo zal

men o.m. een onderscheid moeten maken tusschen productie van magere en vette kolen, moeten vaststellen of „Schlamm” al dan niet onder de productie begrepen moet worden, en hoe in de statistiek gehandeld moet worden met de kolen die ter beschikking zijn gesteld van de mijnwerkers en de mijnen zelf. Voorts zal beslist moeten worden of in verband met de productie ook gevraagd zal worden naar het aantal arbeiders en naar de productiemiddelen bij de mijnindustrie in gebruik.

Voor het verkrijgen van een beeld der productie in de *fabriekmatige nijverheid* zijn twee methoden te onderscheiden, welke beide navolging vinden. De eene methode wordt toegepast in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, in Groot-Brittannië en Ierland, de andere in Duitschland. Het verschil tusschen beide systemen spruit voort uit het verschil in doel, waarmede het onderzoek werd ingesteld. In Amerika en Engeland wenschte men niet alleen de productie in een of meer takken van bedrijf, maar ook de totaalproductie der nijverheid, d.i. de productie van alle takken van nijverheid te zamen te leeren kennen. Daardoor moest men berekenen de in elken tak van industrie aan de materialen *toegevoegde waarde*, immers, deed men dit niet, dan zou men allerhande dubbeltellingen krijgen. In Duitschland stelde men zich meer in het bijzonder een productie-statistiek van elken tak van industrie afzonderlijk voor oogen; zij kwam voort uit de behoefte aan een op nauwkeurige grondslagen berustenden leidraad bij de handelspolitiek. Zij omvat niet alle, maar slechts de voornaamste takken van industrie en geeft in hoofdzaak alleen de waarde en hoeveelheid der producten en der daarin verwerkte grondstoffen en halffabrikaten, niet de toegevoegde waarde. Evenmin geeft zij inlichtingen omtrent de bij het productieproces verbruikte bedrijfsmateriaal (smeerolie enz.) noch omtrent de brandstoffen.

Daarentegen dalen de vragen in Duitschland gesteld omtrent de soort en de herkomst der grondstoffen en de soort der producten, veel meer in bijzonderheden af. In verband hiermede zijn de verschillende takken van bedrijf veel enger begrensd dan in Amerika en Engeland en zijn voor elk hunner afzonderlijke vragenlijsten samengesteld: voor de statistiek van den kolenmijnbouw, de ijzerindustrie en het „Hüttenbedrijf” alleen bestaan 14 verschillende vragenlijsten, voor de textielindustrie 24. Bij het in Amerika en Engeland gevolgde systeem ontmoet men bij de berekening der toegevoegde waarde, moeilijkheden, die zich bij het Deutsche systeem niet voordoen. Daartegenover staat echter dat met eerstbedoeld systeem niet alleen hetzelfde maar meer bereikt kan worden, dan met het Deutsche. Immers de Amerikaansche en Engelsche statistieken van productie voorzien niet slechts in de behoefte aan een nauwkeurigen leidraad bij de te volgen handelspolitiek, maar ontsteken bovendien in ander opzicht het zoo noodige licht over het bedrijfsleven der natie.

Onder de onderwerpen waarover de Commission d'Etudes rapport zal hebben uit te brengen, behooren ook de statistieken der groothandelsprijzen, der kleinhandelsprijzen en der kosten van levensonderhoud, benevens de in dit verband te berekenen z.g. indexcijfers; onder laatstgenoemde rubriek vallen ook de indexcijfers betreffende emissies, beurskoersen etc., terwijl ook het samengestelde indexcijfer, dat in één curve een aantal economische indices wil samenvatten, door de Commission d'Etudes aan een onderzoek zal worden onderworpen. De kleinhandelsprijzen, die de groothandelsprijzen op eenigen afstand volgen, sluiten zich uit den aard der zaak meer aan bij de kosten van levensonderhoud. Wat de groothandelsprijzen betreft moet men steeds het doel voor oogen houden waarvoor men indices wenscht te berekenen. Men kan een beeld willen geven van

den economischen toestand van een land met het oog op de productie of den handel, men kan willen nagaan in hoeverre een land aan de behoeften van het bedrijfsleven of van zijn inwoners kan voldoen, of men kan ook de koopkracht van het geld tot uitdrukking willen brengen. Een belangrijke vraag daarbij is, of men daartoe alleen met de prijzen of ook met de hoeveelheden rekening moet houden en of men moet streven naar gegevens omtrent een zoo groot mogelijk aantal gelijknamige artikelen in de verschillende landen, dan wel in elk land de meest typeerende artikelen moet nemen. Uitgebreid is de literatuur, welke, inzonderheid omtrent de prijzen en indices, in de laatste jaren is ontstaan en groot is de belangstelling, welke dit onderdeel der statistiek allerwegen ontmoet. Zoodra het congres van het I. I. d. St. in October te Brussel gehouden is, hopen we, in verband met de daar genomen besluiten op deze problemen nader terug te komen.

Den Haag, 23 Januari 1923. H. W. METHORST.

GEDEELTELIJKE STAATSGARANTIE VOOR UITVOERTRANSACTIES.

De nieuwe regeling voor het verlenen van gedeeltelijke staatsgarantie voor uitvoertransacties is thans bij beschikking van den Minister van Financiën van 30 Januari j.l. vastgesteld. De regeling wordt hieronder afgedrukt. Eenige toelichting mag echter voorafgaan.

Zooals men weet, treedt de nieuwe regeling in de plaats van de in Juni van het afgelopen jaar in het leven geroepen regeling voor het verlenen van gedeeltelijke staatsgarantie voor export-credieten.¹⁾

Het uitgangspunt — dit in de eerste plaats — blijft bij beide stelsels hetzelfde: vermeerdering van export en daardoor vermeerdering van werkgelegenheid, vermindering van werkloosheid.

Deze factor zal dus zoowel bij de beoordeeling der regeling in het algemeen als bij de toepassing in eenig concreet geval op den voorgrond moeten staan. Dat de staat zich op dit moeilijke, hem vreemde terrein begeeft, kan slechts verklaard worden een deels door het groote belang op het oogenblik aan de uitbreiding van werkgelegenheid verbonden, anderdeels door het feit, dat bij de bestaande regelingen voor werklozen-ondersteuning het stelsel bovendien uit zuivere financiële overwegingen voor de overheid de voorkeur kan verdienen.

Het belangrijkste verschil tusschen de oude en de nieuwe regeling blijkt reeds uit den naam.

Bij het oude stelsel ging het op het voetspoor der aanvankelijke Engelsche regeling, om de gedeeltelijke garantie van export-credieten. De garantie strekte dus niet ten bate van de exporteerende onderneming, doch van den credietgever, de bankinstelling. De exporteerende onderneming behield haar volle exportrisico. Van eenige vordering op den staat uit hoofde van de garantie kon slechts sprake zijn wanneer de bank aan den exporteur tekort kwam, d. w. z. nadat tot executie van dezen laatste was overgegaan en bij deze executie de vordering geheel of ten deele oninbaar was gebleken.

Van deze oorspronkelijke regeling is, als bekend, ten slotte in geen enkel geval gebruik gemaakt. De oorzaak hiervan is niet ver te zoeken. Immers voor een toepassing van het denkbeeld zou noodig zijn geweest, dat inderdaad de voornaamste hinderpaal tegen het totstandkomen van exporttransacties had gelegen in een door een gespannen geldmarkt of andere omstandigheden veroorzaakte groote terughoudendheid bij de credietgevende bankinstellingen. Dit is — daargelaten, hoe de toestand was op het oogenblik, dat tot den maatregel besloten werd — in de daaropvolgende maanden stellig niet het geval

¹⁾ De oude regeling is in extenso afgedrukt in het nummer van 21 Juni 1922 blz. 557.

geweest. Het zijn dan ook niet in de eerste plaats bezwaren verbonden aan het verkrijgen van de noodige creditfaciliteiten geweest, die in deze tijden soliede ondernemingen van export hebben weerhouden. Verminderde vraag, te hooge productiekosten en te groot risico zijn de eigenlijke bezwaren.

De nieuwe regeling heeft ten doel van deze bezwaren het derde, het te groote risico, gevolg in hoofdzaak van de tegenwoordige internationale verhoudingen, tot geringer omvang terug te brengen. Dienovereenkomstig gaat het thans om de gedeeltelijke garantie van de export-transactie zelve en strekt de garantie dus ten voordeele van de exporteerende onderneming, hetgeen uiteraard indirect ook de creditgevende bankinstelling ten goede kan komen.

In het wezen der zaak is de nieuwe regeling een gedeeltelijke delcredere-assurantie. De staat is bereid tegen betaling van een premie ten hoogste 40 pCt. van het risico van niet-betaling of niet-volledige betaling van de uit de exporttransactie voortvloeiende wisselvordering, zulks tot het beloop van het door de commissie goedgekeurd factuurbedrag over te nemen. Het risico voor de overige 60 pCt. der transactie blijft dus voor de exporteerende onderneming zelve. Het gevolg kan zijn dat de regeling hierdoor slechts een beperkte toepassing zal erlangen. Immers bestaat de mogelijkheid dat, wanneer de exporteerende onderneming er niet tegen opziet 60 pCt. van het risico te dragen, zij in vele gevallen ook tegen 100 pCt. geen bezwaar zal hebben.

Met het karakter der regeling is dit in overeenstemming. De bedoeling toch is allermint een nieuwen tak van overheidsverzekering in het leven te roepen. Alleen daar, waar vaststaat, dat zonder tusschenkomst van den staat exporttransacties, die voor de vermeerdering van de werkgelegenheid hier te lande van belang zijn, niet tot stand zouden komen, is er voor zoodanige tusschenkomst reden van bestaan.

De verdere uitwerking van het denkbeeld is in de hieronder afgedrukte „Algemeene Regelen” neergelegd. Het spreekt vanzelf, dat, waar de staat zich thans in de individueele exporttransactie gaat begeben, de commissie zoowel over de exporteerende onderneming als over den vreemden koper zooveel mogelijk geïnformeerd zal moeten zijn en voorts iedere transactie wat betreft het factuurbedrag, de betalingsvoorwaarden etc. nauwkeurig onder het oog zal moeten zien. Het eerste punt maakte de medewerking van de bankrelatie der onderneming noodzakelijk. De premie wordt, als in de oorspronkelijke regeling, voor ieder bepaald geval door den Minister vastgesteld.

Tot slot zij voorts nog aangeteekend, dat bij deze nieuwe regeling tegelijk voorzien is in een ander tegen de oorspronkelijke regeling geopperd bezwaar, doordat het thans mogelijk zal zijn, de garantie niet alleen te verleen voor éene bepaalde uitvoertransactie maar ook voor een reeks gelijksoortige transacties, gedurende een bepaalden termijn en tot een bepaald maximum.

B.

ALGEMEENE REGELEN BETREFFENDE HET VERLEENEN VAN GEDEELTELIJKE STAATSGARANTIE VOOR UITVOERTRANSACTIES.

§ 1. In het belang van de opvoering der werkgelegenheid hier te lande kan, met inachtneming van de onderstaande bepalingen, gedeeltelijke Staatsgarantie voor uitvoertransacties worden verleend aan hier te lande gevestigde ondernemingen, ten einde deze in staat te stellen betrekkingen met het buitenland te behouden, te herwinnen of te verkrijgen.

§ 2. In de volgende bepalingen worden aangeduid:

- de Minister van Financiën als „de Minister”;
- de Rijksc commissie van Advies in zake de Exportcredieten, wier bureau gevestigd is in de kantoren van De Nederlandsche Bank te Amsterdam, als „de Commissie”;
- de onderneming, welke de garantie aanvraagt, als „de onderneming”.

§ 3. De garantie wordt verleend tegen een door den Minister te bepalen premie en strekt, hetzij voor éene bepaalde uitvoertransactie, hetzij voor een reeks gelijksoortige uitvoertransacties, gedurende een bepaalden termijn afgesloten en tot een maximum, als bij de garantieverleening te bepalen.

Voorzover de aard der transactie het toelaat, zal door de onderneming iedere onder de garantie vallende transactie door wisseltrekking worden gedekt.

Voor garantie zullen bij voorkeur in aanmerking komen transacties, waarvoor door een in Nederland gevestigde bankinstelling credit wordt verleend.

Indien aan de vorderingen bijzondere zekerheid verbonden is, zal bij de garantieverleening worden bepaald ten wiens behoeve zoodanige zekerheid in de eerste plaats zal strekken.

§ 4. De garantie wordt verstrekt tot ten hoogste 40 pCt. van het als volgt te bepalen bedrag: de Commissie keurt het factuurbedrag goed; van het gedeelte dat van dat door den buitenlandschen koper verschuldigde factuurbedrag, na volledige uitwinning, onbetaald blijft, wordt het gearandeerde percentage door den Staat aan de onderneming vergoed.

Ingeval van bijzondere, in de eerste plaats aan den Staat ten goede komende, zekerheid, wordt de opbrengst van zoodanige zekerheid in mindering gebracht van het door den Staat te vergoeden bedrag.

In totaal worden garanties verleend tot geen hooger bedrag dan door den Minister zal worden vastgesteld.

§ 5. Eene onderneming, welke in aanmerking wensch te komen voor een garantie, doet samen met een in Nederland gevestigde bankinstelling, en wel bij voorkeur die, met welke zij tot dusver in relatie stond, aan de Commissie toekomen een door de onderneming en de bankinstelling ondertekende, tot den Minister gerichte aanvraag tot het verkrijgen van de garantie, volgens een door de Commissie vastgesteld formulier.

Bij de aanvraag legt de onderneming over een, zooveel mogelijk door bewijsstukken gestaafde uiteenzetting betreffende de uitvoertransactie, waarvoor de garantie gevraagd wordt, betreffende de relatie, welke zij vroeger had met het land, waarheen zal worden uitgevoerd, alsmede betreffende den invloed, welken het tot stand komen van den voorgenomen uitvoer zal hebben in het belang van de opvoering der werkgelegenheid hier te lande.

De bankinstelling legt over een overzicht van den financiëlen toestand der onderneming.

Van den eisch, dat de aanvraag mede door een bankinstelling geschiedt, kan de Commissie ontheffing verleen. Zij bepaalt de wijze, waarop in zoodanig geval de onderneming inzicht verstrekt in haar financiëlen toestand.

§ 6. De Commissie onderzoekt de aanvraag en treedt, voor zooveel nodig, met de onderneming en de bankinstelling in overleg. De Commissie zendt de stukken met haar advies aan het Departement van Financiën, afdeling Generale Thesaurie.

§ 7. De op de garantie betrekking hebbende stukken worden vanwege het Departement van Financiën aan de Commissie teruggezonden, met de beslissing van den Minister.

Machtigt de Minister de Commissie de garantie te verleen, dan bepaalt hij daarbij tevens de verschuldigde premie.

§ 8. De Commissie doet van de beslissing van den Minister aan de onderneming mededeeling.

De garantie treedt in werking, zoodra: 1o. de schuldvordering op den buitenlandschen koper is ontstaan overeenkomstig de bij de verleening der garantie aangegeven voorwaarden, en 2o. de premie ten kantore van De Nederlandsche Bank te Amsterdam ten behoeve van den Staat is betaald. De premie moet, behoudens dispensatie der Commissie, vóór de afzending der goederen worden betaald.

Ten einde vast te stellen, dat een bepaalde uitvoertransactie onder een garantie valt, wordt op den tegenover die uitvoertransactie getrokken wissel door de Commissie een merkteeken geplaatst. De Commissie gaat niet tot het stellen van deze aantekening over, dan nadat haar het bewijs der premiebetaling getoond is.

Vindt geen wisseltrekking plaats, dan bepaalt de Commissie de wijze, waarop moet komen vast te staan, dat een bepaalde uitvoertransactie onder een garantie valt.

§ 9. Als regel wordt geen garantie verleend voor transacties met een betalingstermijn van langer dan één jaar.

Wortd uitstel van betaling toegestaan, dan kan op advies der Commissie de garantie tegen een daarbij vast te stellen premie door den Minister worden verlengd.

§ 10. Zoodra een wissel, getrokken tegen een door den Staat gedeeltelijk gearandeerde uitvoertransactie, niet op

den vervalldag betaald wordt, of, ingeval geen wissel getrokken is, door den koper niet of niet ten volle aan zijne verplichtingen wordt voldaan, doet de onderneming of de bankinstelling, die den wissel gediscoconteerd heeft of de vordering, uit de transactie voortvloeiende, heeft overgenomen, hiervan onmiddellijk mededeeling aan de Commissie.

§ 11. Blijft op de uit de uitvoertransactie voortvloeiende schuldvordering, na uitwinning van het wisselpersoneel en de voor de betaling dier vordering gestelde persoonlijke en zakelijke zekerheid, een onbetaald bedrag over, dan dient de onderneming binnen een door de Commissie te stellen termijn een verzoek tot uitbetaling van het bedrag, waarop zij op grond van de garantie aanspraak meent te kunnen maken, met bijvoeging van bescheiden, bij de Commissie in. Is voor de uitvoertransactie crediet verleend door eene in Nederland gevestigde bankinstelling, dan moet dat verzoek door deze bankinstelling zijn goedgekeurd.

Na onderzoek doet de Commissie aan den Minister mededeeling van het door den Staat uit hoofde van de garantie verschuldigde bedrag. De uitbetaling geschiedt op aanwijzing van den Minister ten kantore van De Nederlandsche Bank te Amsterdam.

Worden, na indiening van het in het eerste lid bedoelde verzoek, alsnog in mindering der vordering bedragen ontvangen, waarmede bij de vaststelling van het door den Staat verschuldigde bedrag geen rekening is gehouden, dan doet de onderneming of de bankinstelling, die den wissel gediscoconteerd heeft of de vordering, uit de transactie voortvloeiende, heeft overgenomen, hiervan onmiddellijk mededeeling aan de Commissie, onder terugstorting van het op grond van de garantie te veel genotene op rekening van den Staat bij De Nederlandsche Bank te Amsterdam.

De onderneming en de bankinstelling, welke den wissel gediscoconteerd heeft of de vordering, uit de transactie voortvloeiende, heeft overgenomen, blijven, in geval van onvoldoende uitwinning van het wisselpersoneel en de voor de betaling der vordering gestelde persoonlijke en zakelijke zekerheid, tegenover den Staat voor het daaruit voortvloeiend verlies aansprakelijk.

§ 12. De onderneming is verplicht aan den Minister of aan de Commissie alle inlichtingen te geven, welke door dezen in verband met de garantie mochten worden gewünscht, en haar boeken open te leggen ten onderzoek door een door den Minister of door de Commissie aan te wijzen deskundige. De kosten van dit onderzoek komen ten laste van de onderneming.

§ 13. De Minister behoudt zich voor, de gronden, welke tot weigering van de garantie geleid hebben, niet aan de onderneming en de bankinstelling mede te deelen.

De Rijkscommissie van Advies is voorts met één lid uitgebreid door de benoeming van Mr. R. Mees, lid der firma R. Mees & Zoonen te Rotterdam. Nadere inlichtingen en aanvraagformulieren zijn te verkrijgen aan het secretariaat der Commissie, p. a. De Nederlandsche Bank, Amsterdam.

NOG EENS: HET RUBBERVRAAGSTUK.

In het nummer van 24 dezer las ik met belangstelling de beschouwingen van den Heer J. A. Ruys, o. m. naar aanleiding van mijn kantteekeningen op zijn vroeger artikel.

Uit die beschouwingen spreekt weer een zekere verwarring der feiten, die niet stilzwijgend voorbij gegaan kan worden.

Met zijn stelling:

„In een onderlingen strijd om het bestaan echter is er geen plaats voor altruïstische overwegingen, doch dit is het gevolg van dien strijd, niet dáárvan, dat men den concurrent het bestaan niet gunt”

zal ieder, wien het met de behartiging zijner zaken ernst is, het volkomen eens zijn.

Wij Nederlandsche producenten, kunnen best „de zon in het water zien schijnen”, doch moeten voor eigen belangen in de bres staan.

Hoe kan een Directeur eener Rubber-Maatschappij, die (d. w. z. de Maatschappij) nog voldoende financiële kracht tot volhouden bezit, het tegenover zijn Aandeelhouders verdedigen, indien hij hun belangen ten offer brengt voor de financieel zwakke Vennootschappen in een tijd van crisis, zooals wij in den Rubberhandel achter den rug hebben?

De Heer Ruys moet zich aan zijn stelling vast-

klemmen en dan staat hij precies aan mijn zijde.

En dan klopt zijn houding ook volmaakt met hetgeen hij later schrijft:

„Ik vind het volkomen billijk, dat ieder Hollandsch ondernemer ten deze doet, wat hij verkiest, zoolang geen wettelijke maatregelen hem zulks verbieden”.

De strijd van de tegenstanders ging juist tegen wettelijke maatregelen, ten einde de individueele vrijheid te handhaven.

Maar hoe moet ik nu bij het lanceeren van zulke kostelijke waarheden de houding van den Heer Ruys verklaren, die zich juist voorstander van Regeeringsbemoeyenis toonde, dus van opheffing dier individueele vrijheid ten bate van anderen?

Dat lijkt me niet bepaald consequent!

De Heer Ruys refereert dan nog eens aan mijn „ijzeren stock”-plan en concludeert:

„Doch hoe dit moge zijn, het neemt niet weg, dat wat de Heer Burger wilde, vrijwel op hetzelfde neerkomt als de Engelsche maatregelen”.

Dit is nu niet bepaald aardig van ZEd. en bovendien minder juist.

Daarvoor dient de wordingsgeschiedenis van dat plan, zij het bijna overbodig, gereleveerd.

Wij leefden in Juni 1922 in den grootsten druk.

De Engelsche Heeren hielden ons cijfers voor van voorraden en consumptie, die het ergste deden vreezen.

Een vraag door een der Nederlandsche Producenten in een onzer Vergaderingen gesteld om nu ook eens van Hollandsche zijde betrouwbaar materiaal te verzamelen, werd beantwoord met de mededeeling, dat het Engelsche cijfermateriaal in elk opzicht juist en uit de beste bronnen verkregen was.

Elke twijfel diende gebannen te worden.

Ook de Engelsche Regeering aanvaardde die gegevens.

Wanneer die cijfers later bleken onjuist te zijn geweest, behoeft daarom nog niet aan gemis aan goede trouw te worden gedacht.

Op basis dier cijfers ontwierp ik mijn ijzeren stock-plan, niet, omdat ik hetzelfde wilde als de Engelsche maatregelen beoogden, doch, omdat ik onder elke omstandigheid Regeeringsinmenging wenschte uit te sluiten.

Mijn plan bedoelde niets anders dan een brug te slaan en ontmoette als zoodanig bij alle tegenstanders en zelfs bij sommige voorstanders van wettelijke maatregelen instemming.

In mijn vorig artikel heb ik duidelijk uiteengezet, dat in het licht der nieuwe gegevens mijn ijzeren stock-plan nooit had behoeven te worden toegepast.

Voor het overige heeft de Heer Ruys het bij het rechte eind als hij, referte mijne aanhalingen uit Engelsche en Amerikaansche bronnen, concludeert; dat „weder is gebleken hoezeer producenten de dupe zijn geweest van den eigenaardigen toestand op de Rubbermarkt”.

Dat is echter niet een speciale eigenschap van de Rubbermarkt, doch van de markt van elk stapel-artikel.

Dat ruimt men niet uit den weg door Regeeringsbemoeyenis of wettelijke maatregelen! J. N. BURGER.

Amsterdam, 30 Januari 1923.

HET VRAAGSTUK DER INTERGEALLIEERDE SCHULDEN.

III. (Slot).

IV. Het voorstel van Groot-Brittannië tot kwijtschelding der intergeallieerde schulden.

Het veel besproken en in wezen toch eigenlijk te weinig bekende voorstel, dat Bonar Law bij de Parijsche conferentie op 2 Januari 1923 indiende, is geenszins het eerste geweest, waarin dit onderwerp werd behandeld, afgezien zelfs van het bekende door Balfour opgeworpen plan. Ook in dit opzicht geldt, dat eerst voorloopers moesten denken en tot stand bren-

gen alvorens een gedachte in een bepaalden vorm kan worden uitgesproken, die het vooruitzicht op verwezenlijking opent. Aan meeningen van particulieren — waaronder zeer gezaghebbende persoonlijkheden — omtrent dit thema heeft het niet ontbroken, maar ook uit officieele kringen waren die voorstellen afkomstig.

Herinnerd zij in de eerste plaats aan het ontwerp van *Sir Robert Horne* in het voorjaar van 1922. Deze stelde, uitgaande van de bekende deeling der geallieerde vorderingen op Duitschland in drie seriën obligatiën A met 12, B met 38 en C met 82 milliard goudmarken (volgens de regeling van Mei 1921, waarbij rente en aflossing van laatstgenoemde serie eerst betaald zouden worden naarmate Duitschlands financieele kracht zulks zou toelaten), een verdere verlaging van het totaalbedrag (dat reeds van 197 milliard goudmark tot deze hoogte was gereduceerd) tot 110 milliard goudmark voor, in twee deelen van resp. 45 en 65 milliard. (De eerste vertegenwoordigden de vroegere 50 milliard A en B-obligatiën, na aftrek van 5 milliard voor reeds gedane betalingen). De andere 65 milliard zouden slechts worden opgevorderd, wanneer de Ver. Staten hunne aanspraken tegenover Europa handhaafden. Het is wellicht dienstig, eraan te herinneren, dat volgens de meening van zeer velen de vorm van de oude serie C van den beginne aan slechts was gekozen om tot een totaalbedrag te komen; dat groteren indruk zou maken, maar dat de ontwerpers van dit schema volkomen overtuigd waren van de oninbaarheid dezer vordering. Het plan-Horne bracht een zuivere scheiding tusschen deze verplichtingen, maar hoewel het ook eenige vermindering van den totalen last beteekende, (door den vrijwilligen afstand van de min of meer imaginaire 17 milliard C-bonds) werd toch het grootste deel van de opoffering, welke deze regeling zou vergen, op rekening van de Ver. Staten geschoven. Aanlokkelijk kon dit plan voor de Unie niet zijn, nog geheel afgezien van het feit, dat toenmaals de publieke opinie niet voldoende was gevorderd om zich weder voor Europa te interesseeren, gelijk dit in den laatsten tijd wel veel meer het geval is; waaromtrent men slechts de redevoeringen van leidende Amerikaansche politici behoeft na te lezen. Want in dit plan werd van de Ver. Staten verlangd ook minstens ten deele goede vorderingen te vervangen door andere van geringer gehalte. Dan ware misschien een openhartig beroep op de Ver. Staten nog beter geweest, ofschoon ook dit nog te vroeg zou zijn gekomen.¹⁾

Dit beroep werd gedaan door de bekende *Nota van Balfour*, waarvan de inhoud zich in het kort in het volgende uittreksel laat samenvatten, dat

„Groot-Brittannië ten volle bereid is het zijne te doen inzake de kwijtschelding der schulden, doch dat het onverdedigbaar is, alleen van dit Rijk opofferingen te vragen. De vorderingen van Gr.-Brittannië in verband met den oorlog, exclusief interest, bedragen ongeveer £ 3.400.000.000. Daartegenover is het land aan de Ver. Staten circa £ 850.000.000 schuldig. Amerika heeft gevraagd om aflossing dezer schuld. De Regeering beklagt zich daarover geenszins: zij erkent hare verplichtingen en is bereid deze na te komen. Maar de leening van Gr.-Brittannië in Amerika vormt slechts een transactie uit een geheele serie met elkander verband houdende verbintenissen, waarin het land nu eens als debiteur, dan weder als crediteur is betrokken, en wanneer onze onbestreden verplichtingen als debiteur moeten worden nagekomen, kunnen onze niet minder onmiskenbare rechten als crediteur geenszins geheel ter zijde worden gesteld. De tot dusverre gevolgde politiek, geen aanspraken op onze debiteuren te laten gelden is alleen juist, zoolang deze algemeen wordt toegepast. Wanneer wij dus den geallieerden verzoeken, te willen handelen naar hetgeen in hun vermogen is ten aanzien van hunne schulden aan ons land, is het bedrag, dat door Groot-Brittannië wordt teruggevraagd, afhankelijk van de som, welke het Koninkrijk aan de Ver. Staten verschuldigd is.

¹⁾ Daarmtrent zie men ook de opmerkingen van Prof. Patterson in de „Annals”.

Wij zijn voornemens onder geen omstandigheden meer van onze debiteuren te verlangen dan benoodigd is om onze crediteuren te betalen. Men mag niet vergeten, dat wij onze verbintenissen hebben aangegaan ten gunste van anderen en dat de Ver. Staten te kennen gaven, dat, hoewel onze geallieerden het geld zouden gebruiken, zij slechts onder onze garantie bereid waren het te leenen. De Regeering stelt niet voor dat ter wille der rechtvaardigheid of om andere redenen, Duitschland zou worden ontheven van zijn verplichtingen tegenover de andere geallieerden. Zij spreekt slechts voor Groot-Brittannië en bepaalt er zich toe te herhalen, dat zij zoo sterk is doordrongen van de economische onmacht, die door den tegenwoordigen stand van zaken over de wereld is gebracht, dat het Rijk bereid zou zijn (afgezien van de rechtvaardige vorderingen van andere deelen ervan), afstand te doen van alle verdere rechten op schadevergoeding door Duitschland en terugbetaling van schulden door geallieerden, mits zulks deel zou uitmaken van een algemeen plan, waardoor dit voorname vraagstuk als één geheel zou worden behandeld en een bevredigende oplossing kon vinden.”

Ten slotte verscheen even vóór de Parijsche conferentie van Augustus 1922 een plan, geïnspireerd door of althans toegeschreven aan *Poincaré*, volgens hetwelk Frankrijk slechts vergoeding van de materiele schade zou verlangen en de verplichtingen van Duitschland verminderd zouden worden tot 50 milliard goudmark (weder met de oude bonds A en B) doch als voorwaarde werd gesteld, dat de schulden van Frankrijk aan Groot-Brittannië kwijtgescholden zouden worden. Ook in dit geval ontbrak derhalve het beroep op de grootmoedigheid der Vereenigde Staten niet.

Ook kan nog worden herinnerd aan het voorstel, dat *Mussolini* in December jl. te berde bracht, maar dat inmiddels even weinig practisch resultaat opleverde als die van zijn voorgangers.

Het *nieuwe voorstel van Groot-Brittannië* vertoont eenige punten van overeenkomst met de eerder genoemde, maar onderscheidt zich tevens daarvan scherp. De overeenkomst bestaat daarin, dat het plan het vraagstuk van de schadevergoeding vastknoopt aan de regeling der intergeallieerde schulden en derhalve een rechtstoestand wil scheppen in plaats van een slechts practisch bestaanden; voorts, dat het vermindering voorstelt van de verplichtingen, die in verband met den wederopbouw op den voornaamsten debiteur zijn gelegd en de regeling der intergeallieerde schulden daarvan afhankelijk maakt. Het voornaamste onderscheid bestaat wel daarin, dat het geen beroep meer doet op de grootmoedigheid der Vereenigde Staten — al moge ook bij het opstellen ervan de gedachte van invloed zijn geweest, dat de tegemoetkomende houding van Engeland in de Unie eveneens daartoe zou leiden —, maar eigenlijk de grootste opofferingen wegens de kwijtschelding op de schouders van Groot-Brittannië legt.

Het plan berust op de volgende hoofdpunten.¹⁾ De grondgedachte was: „In de plaats der tegenwoordige vastgelegde verplichtingen van de Europeesche geallieerden tegenover Groot-Brittannië overeenkomsten te treffen krachtens welke al deze schulden met uitzondering van een gering percentage (dat vastgesteld wordt in den vorm van overdracht van Deutsche schulden) kwijtgescholden zouden worden, waartegenover echter de eventueele betalingen door Duitschland boven een zeker minimum beschikbaar zouden komen voor aflossing der Europeesche schulden aan de Vereenigde Staten”.

Men heeft dus twee deelen te onderscheiden: kwijtschelding van schulden door de geallieerden, in de eerste plaats door Groot-Brittannië — aanwending van Deutsche betalingen boven een zeker

¹⁾ In dit artikel wordt voornamelijk gebruik gemaakt van de korte officieele mededeelingen aan de pers; de geheele tekst is o. a. afgedrukt in de „Times” van 3 Januari 1923; op het vraagstuk van de prestaties voor den wederopbouw is slechts ingegaan, in zoover als dit voor een goed begrip noodzakelijk is.

minimum tot verlichting van den last der Europeesche schulden aan de Vereenigde Staten.

Hoe wil het voorstel dit bereiken?

1e. Door vaststelling van het bedrag der *Duitsche schadevergoeding* in een deel, dat onder alle omstandigheden te betalen is en in een eventueel ander, dat bij voldoende prestatie-vermogen betaalbaar zou zijn. (Weder komt dus de vroegere gedachte van de A en B resp. C-bonds te voorschijn). De eerste, de z.g. bonds der serie I, bedragen 50 milliard goudmark (waarvoor bovendien een moratorium voor den interest wordt toegestaan) en moeten uiterlijk in 1954 zijn afgelost. De laatste serie II, belooft 17.31 milliard goudmark en vertegenwoordigt de gekapitaliseerde rente wegens het moratorium. Over de uitgifte daarvan wordt in 1933 een besluit genomen en de aflossing zou eventueel in 1965 geschieden. Het zijn deze obligatiën waarvan gebruik gemaakt zal worden bij delging der geallieerde schulden aan de Vereenigde Staten. Het denkbeeld van deze combinatie mag zeker vernuftig worden genoemd. De obligatiën der eerste serie kunnen na 1923 tegen stijgenden koers worden afgelost, oorspronkelijk tegen 50 pCt. (De koers is aldus gesteld om als prikkel te kunnen werken voor zoo spoedig mogelijke aflossing).

2e. De regeling der *intergeallieerde schulden* bepaalt:

De gouddeposito's, die zich in Groot-Britannië bevinden als onderpand voor de door Frankrijk en Italië opgenomen leeningen tot voortzetting van den oorlog, worden bestemd voor aflossing dezer leeningen (Frankrijk plm. 1.25 milliard goudfrancs, Italië plm. 500 mill. goudfrancs).

Het Fransche deel aan Duitse obligatiën, dat op de terugbetaling der Belgische oorlogsschulden (aan Frankrijk) betrekking heeft, wordt overgedragen aan Groot-Britannië en door dit land aangewend als voldoening van een even groot deel der Fransche schuld aan het Koninkrijk.

1½ milliard goudmark van de eerste serie der Duitse obligatiën worden door Italië aan Groot-Britannië overgedragen en door dit land eveneens aangewend ter verrekening van een gelijk bedrag der Italiaansche schuld aan het Ver. Koninkrijk, en wel gerekend tegen de nominale waarde dezer obligatiën.

Het restant der Fransche en Italiaansche oorlogsschuld aan Groot-Britannië vervalt, evenals daar- tegenover alle vorderingen van die beide landen.

Voorts wordt ook de schuld van Italië aan Frankrijk afgeschreven.

Groot-Britannië en Frankrijk dragen aan de Commission des Réparations als trustee de netto-vorderingen af, welke zij wegens den oorlog bezitten op Servië, Roemenië, Griekenland en Portugal. Deze staten zijn bevoegd tot de overeenkomst toe te treden, in welk geval hunne schulden aan Europeesche Geallieerden worden afgeschreven, onder voorwaarde, dat zij afstand doen van hunne aanspraken op de tweede serie van obligatiën, zooals dit eerder reeds bij de groote geallieerde mogendheden was voorgescreven. (In verband met de bevoorrechte positie van België worden voor dit land afzonderlijke voorwaarden vastgesteld.)

Deze obligatiën worden verdeeld op de volgende wijze: Gr.-Britannië, Frankrijk, Italië en alle andere tot de overeenkomst toetredende staten doen afstand van het percentage, dat hun zou toekomen op grond van de conferentie te Spa in zake de vorderingen der Geallieerden op Duitschland. Deze verhouding werd destijds als volgt bepaald:

Frankrijk.....	52 pCt.
Groot-Britannië	22 „
Italië	10 „
België	8 „
Alle andere samen	8 „

Totaal..... 100 pCt.

Het den staten aldus toekomende bedrag wordt besteed voor aflossing hunner schulden aan de Ver. Staten, *in verhouding daarvan*.

Deze voorstellen schijnen zeer eenvoudig en geven daardoor aanleiding tot een poging om te berekenen, wat de landen afzonderlijk bij aanneming ervan zullen opgeven, resp. winnen. Een dergelijke poging moet nochtans afstuiten op onoverkomelijke moeilijkheden. Deze vinden hun oorzaak in de volgende omstandigheden:

In de eerste plaats moet men vaststellen, *wat de staten afzonderlijk opgeven tegenover Duitschland, en vervolgens wat onderling, resp. tegenover Engeland*. Tusschen deze twee soorten van kwijtschelding bestaat dit verband, dat het definitieve voordeel, voor welke mogendheid ook, eerst dan bepaald kan worden, wanneer beide cijfers nauwkeurig bekend zijn. Maar daarmede komt de eerste moeilijkheid. Hoe moet men de vorderingen volgens de regeling van Spa en de vastgestelde totale schuld van Duitschland ad 132 milliard goudmark waardeeren? Er kunnen uit den aard der zaak slechts waarden worden vergeleken gereduceerd tot het huidige oogenblik, want alleen deze zijn gelijkwaardig. Maar reeds deze 132 milliard moeten voor het overgrootste deel (82 milliard) slechts voorwaardelijk worden betaald, de rentevoet is niet steeds dezelfde. De waarde op dit oogenblik, is, daar men het in werking treden van de voorwaarden niet tot uitdrukking kan brengen, ook niet te berekenen. Daarmede vervalt het uitgangspunt voor elke berekening omtrent hetgeen de staten te zamen opgeven en winnen.

Toch kan men nog trachten te onderzoeken, wat de *geallieerde staten* afzonderlijk tegenover elkander opgeven en winnen. Hier heeft men een althans iets vastere basis. Wij zullen ons echter beperken tot de vraag, hoe de verhouding bij de drie groote mogendheden zou worden.

Frankrijk doet afstand van zijn goud, pl. m. 1,0 milliard goudmark, en zijne vordering op België. De tegenwoordige grootte daarvan is niet precies bekend; nemen wij het voor Frankrijk ongunstigste geval aan, de geheele Belgische oorlogsschuld, zooals dit in het Verdrag van Versailles is gedaan, dan komt men op een bedrag van ongeveer 3.0 milliard goudmark; voorts geeft Frankrijk zijn vordering op Italië op, die ± 0,75 milliard goudmark groot is. Maar hoe staat het met de vorderingen van Frankrijk op Rusland; worden deze ook kwijtgescholden? De tekst der overeenkomst geeft op deze vragen geen antwoord: van Rusland wordt met geen woord melding gemaakt. Men zal echter wel mogen aannemen, dat Rusland niet meer als geallieerde wordt beschouwd en dat de vorderingen op dezen Staat, zoo imaginair zij ook mogen zijn, *niet* onder deze regeling vallen. (Daaruit zou voor Frankrijk een verlies van 4.4 milliard goudmark, voor Engeland van 12.7 milliard goudmark volgen.)

Derhalve blijve Rusland hier buiten beschouwing. Frankrijk doet dan in totaal afstand van 4.75 milliard goudmark aan vorderingen, (waarvan 4 milliard ten gunste van Groot-Britannië), terwijl Groot-Britannië zijn vordering ten bedrage van 11.4 milliard goudmark kwijtscheldt. Dit beteekent een opoffering van 7.4 milliard goudmark. Resterend nog de vraag hoe het met de vorderingen van Frankrijk op de andere Geallieerden staat. Daaromtrent kan niets, en ook hoegenaamd niets, met cijfers worden gezegd, daar het geheel onbekend is of er, en zoo ja welke, mogendheden tot de overeenkomst toetreden en derhalve de vruchten daarvan plukken. Laat men dus deze buiten bespreking, dan blijft het bovengenoemde bedrag van 11.4 minus 4.75 = plm. 6.6 milliard goudmark. Nogmaals zij nadrukkelijk gewezen op het feit, dat dit slechts de voordeelen van de verrekening zijn, die aan Frankrijk ten goede komen, tegenover zijn geallieerden. Of en in hoeverre zij

opgewogen zouden hebben tegen de opoffering, die het afstaan van het aandeel in de „132 milliard”, die Duitsland zou moeten betalen, beteekende, en waarvoor de geringere, doch vermoedelijk eerder te realiseeren vordering op grond van het nieuwe Engelsche voorstel in de plaats zou komen, is onmogelijk te bepalen.

Voor Italië is de toestand als volgt: Het geeft op zijn aanspraken op goud ten bedrage van 0.4 milliard goudmark, en draagt 1.5 milliard goudmark-obligatiën over aan Groot-Brittannië.

In deze betaling ligt reeds een tegemoetkoming opgesloten, daar die obligatiën volgens de betrokken tabel per einde 1923 slechts tegen 50 pCt. worden aangenomen, maar als volwaardig worden geaccepteerd en verrekend. Italië scheldt eventueel enkele andere schulden kwijt en wordt ontslagen van zijn verplichtingen ten opzichte van Groot-Brittannië en Frankrijk, die gelijk bekend 10.0 en 0.75 milliard goudmark bedragen. Ook in dit geval is niet te zeggen, in hoever deze kwijtschelding opweegt tegen die, welke Italië Duitsland toestaat bij aanneming van deze overeenkomst, door verlaging van de Duitse totale schuld (en dus ook van het Italiaansche aandeel in de vorderingen op dit land).

Groot-Brittannië verkrijgt de beide goudposten van Frankrijk en Italië met 1.0 en 0.4 milliard goudmark, en de obligatiën wegens de Fransche vordering op België, die hierboven op 3.0 milliard goudmark werden aangenomen, zoomede de 1.5 milliard Duitse bonds, die Italië aan Groot-Brittannië overdraagt. Het Rijk doet afstand van de vorderingen op Frankrijk en Italië met 11.4 en 9.8 milliard goudmark, eventueel ook van die op andere geallieerden. Engeland brengt, wanneer men het laatste buiten beschouwing laat, een offer van 15.5 milliard goudmark zooals uit het onderstaande staatje blijkt.¹⁾ Ten aanzien van de vergelijking met de kwijtschelding kan naar bovenstaande opmerkingen worden verwezen. Nogmaals moge de aandacht worden gevestigd op het onderscheid in de waardebepalings voor de obligatiën der serie I (die slechts ongeveer 50 pCt. van de nominale waarde bedraagt), en het aannemen van deze obligatiën tegen de nominale waarde.

Het is geheel onmogelijk te zeggen welke waarde de obligatiën van de tweede serie vertegenwoordigen, daar immers nog niet eens vaststaat, of deze wel uitgegeven zullen worden. Wanneer men aanneemt, dat zulks wel het geval zal zijn en tot het volle bedrag, dan geeft van de 86 pCt., die aan de drie groote geallieerde mogendheden uitgereikt zullen worden, Groot-Brittannië 22 pCt. af aan de Comm. d. Rép. als trustee, of 3.8 milliard goudmark; Frankrijk 52 pCt. of 9.0 milliard goudmark, Italië 10 pCt. of 1.73 milliard goudmark. De Comm. d. Rép. stelt deze obligatiën weder ter beschikking van de betrokken staten in verhouding van hunne schulden aan de Ver. Staten. Deze verhouding beliep in Engeland 41 pCt., Frankrijk 33 pCt., Italië 16 pCt. Daarin ligt een voordeel voor Groot-Brittannië en Italië, een nadeel voor Frankrijk.

Volledigheidshalve zij nog vermeld, dat van de obligatiën der eerste serie de geallieerden ook slechts 80 pCt. ontvangen, terwijl de andere 20 pCt. worden overgedragen aan de Comm. d. Rép. ten behoeve van bepaalde verrekeningen tusschen de geallieerden.

Ten slotte is nog een overwegend bezwaar tegen een poging om de voor- en nadelen in cijfers vast

¹⁾ Groot-Brittannië

doet afstand van zijn vordering op: beoepende:	in ruil voor		
Mill. Goudm.	Mill.	Mill.	
Frankrijk 11.4	1.0	goudvoorraad	+ 3.0 Belg. schuld = 4.0
Italië 10.0	0.4	„	+ 1.5 Duitse bds. = 1.9
	21.4		5.9
		15.5 Mill. Goudmark.	

te stellen: de intrinsieke ongelijksoortigheid der vorderingen. Een vordering van Groot-Brittannië op Frankrijk beteekent iets anders dan bijv. een vordering op Griekenland. Men zou kunnen beproeven een reductie toe te passen tot dezelfde intrinsieke waarde; wie zal echter de juiste verhouding bepalen en langs welken weg? De gedachte, daarom maar een streep door de oorlogsschulden te halen en ze als gelijkwaardig te beschouwen, ofschoon zij het in werkelijkheid niet zijn, is zeer zeker aanlokkelijk, wijl zij ook dezen Gordiaansche knoop met één slag doorhakt. Maar ook de houw van Alexander vormde geen oplossing van het vraagstuk, maar slechts een gewelddadig uit den weg ruimen ervan en daarop zou de zaak ook hier neerkomen.

De genoemde bezwaren vormen wel de oorzaak van het feit, dat een opstelling in cijfers van de voordeelen in geen enkel der verschillende tijdschriften en dagbladen, die het thema besproken hebben, is gegeven. Zelfs het antwoord van de Fransche Regeering aan Bonar Law doet dat niet, en kan het niet doen; daarin worden slechts enkele punten te berde gebracht zooals de volgende:

„Zonder twijfel zou het Engelsche voorstel de annuëlering medebrengen van een „aanzienlijk deel” der credieten, die Groot-Brittannië heeft verleend aan zijn Europeesche bondgenooten; maar zoowel Frankrijk als Italië zouden aanmerkelijke offers moeten brengen (om deze nog eens te herhalen: afstand van den goudvoorraad bij de Bank van Engeland en overdracht van de Duitse betalingen voor België's oorlogsschuld aan Frankrijk, alsmede 1.5 milliard goudmark obligatiën der eerste serie door Italië). Per saldo zouden Groot-Brittannië en Frankrijk uit den oorlog te voorschijn komen in de volgende financieele positie: Frankrijk zou aan de Ver. Staten ongeveer 14 milliard goudmark schuldig zijn; zijn verdere lasten voor pensioenen, wederopbouw enz. zouden, indien men aanneemt, dat het land voor schadevergoeding 11 milliard goudmark verkrijgt, 59 milliard goudmark bedragen. Groot-Brittannië zou aan de Ver. Staten een schuld van 15.5 milliard goudmark hebben te betalen (na aftrek van de Duitse betalingen, die aan dit land door Frankrijk en Italië worden overgedragen); en voor pensioenen enz. zou op het land een schuld rusten van 30 milliard goudmark of slechts 62 pCt. van Frankrijks lasten¹⁾.”

Groot-Brittannië eindelijk zou aan obligatiën van de eerste serie bezitten: 22 pCt. van 80 pCt. van 50 milliard, zijnde 8.8 milliard, met een tegenwoordige waarde van circa 4.5 milliard; voorts het aandeel van Frankrijk in de Belgische oorlogsschuld, door eerstgenoemd land overgedragen; ten slotte 1.5 milliard goudmark van Italië. Engeland zou derhalve bij de Duitse schadevergoeding naar verhouding in veel sterkere mate zijn geïnteresseerd dan het met de huidige aanspraken tegenover Duitschland het geval is. Duitschland zou in Groot-Brittannië zijn voornaamsten crediteur hebben te zien, waarvan de vorderingen stijgen, naarmate andere staten tot de overeenkomst toetreden. Groot-Brittannië wil bovendien het standpunt, dat het tegenover Duitschland inneemt, ook tegenover de andere overwonnenen handhaven; althans een der laatste punten van het voorstel bepaalt, dat de staten, welken door Engeland kwijtschelding van schuld wordt toegestaan, zich moeten verbinden ook in te stemmen met alle voorstellen, die Groot-Brittannië zal doen tot verlichting der lasten van vroeger vijandelijke mogendheden,

¹⁾ Deze berekening heeft klaarblijkelijk slechts betrekking op de obligatiën der eerste serie. Van deze 50 milliard krijgt Frankrijk — daar 20 pCt. of 10 milliard ter beschikking komen van de Comm. d. Rép., en, dus maar 40 milliard resteeren — 52 pCt. of 20.8 milliard; deze hebben echter slechts een momenteele waarde van ongeveer de helft of circa 10.5 — 11 milliard goudmark. Voor Engeland is de berekening dienovereenkomstig.

zoals deze zijn vastgesteld in de vredesverdragen van St. Germain, Trianon en Neuilly. De Engelsche invloed tegenover alle Continentale staten zou door deze overeenkomst ongetwijfeld belangrijk worden versterkt, hetgeen een zekere schadeloosstelling beteekent voor de door Groot-Brittannië gebrachte en nog te brengen offers, welke door de staatsmanskunst van zijn politieke leiders vermoedelijk wel zeer nauwkeurig overwogen zullen zijn.

Dit zijn, zoo kort mogelijk uiteengezet, de grondtrekken van het Engelsche plan en van de gevolgen, die het bij aanneming zou hebben gehad. Ten slotte moge hieraan nog deze opmerking worden toegevoegd, dat — „Alles ist schon dagewesen” — de financieele geschiedenis van de laatstverloopen eeuw ook een geval heeft gekend van schuld-kwijtschelding: ook toen was het Engeland — nadat reeds eerder Frankrijk door kwijtschelding der verschuldigde rente op leeningen aan de jonge Vereenigde Staten een voorbeeld had gegeven — dat afstand deed van circa negen tienden zijner vorderingen op Oostenrijk, in verband met de Napoleontische oorlogen ontstaan. Het resteerende tiende deel werd bovendien door Oostenrijk afgelost door middel van een leening, welke dit land bij Engelsche banken opnam en waarvan de Engelsche regeering het provenu verkreeg. Zoo is het voor dezen tijd te wenschen, dat de oude wijsheid „l'histoire se répète” ook ditmaal moge worden bewaarheid.

Dr. W. MAUTNER.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

De toestand in den landbouw.

Onze Londensche Correspondent schrijft ons d.d. 3 Febr. 1923 :

Sommige Uwer lezers zullen wellicht bekend zijn met het meesterlijke werk van Cobbett: „Rural rides”, dat nu gelukkig in een goedkope editie verkrijgbaar is. Het geeft een beeld van het leven op het Britsche platteland in de jaren '20 van de vorige eeuw, toen de Britsche boer ondanks graanwetten en parlementaire enquêtes leed aan de gevolgen van de ontwaarding, die de Napoleontische oorlogen met zich hadden gebracht en van die der op hen gevolgde deflatie. Men wordt sterk herinnerd aan dit beeld van geruïneerde pachters en een bijna verhongerende arbeidersklasse, wanneer men de brochure „The Future of Agriculture” getiteld, leest, welke door de Times is uitgegeven en die een herdruk bevat van de artikelen van zijn welbekenden landbouw-correspondent, gepubliceerd tegen het einde van het vorige jaar.

Hoe ziet deze den toestand? Het is een somber verhaal van het begin tot het einde, vooral wat betreft den landbouwer, die op zijn oogsten bij verkoop tot £ 5 per acre verliest. De loonen kunnen slechts verlaagd worden ten koste van de efficiency der arbeiders; de boeren hebben hun vertrouwen in de regeering verloren en verwachten niets van de nieuwe „Rechtbank” van drie economen, die de kwestie der crediet-faciliteiten zal onderzoeken, alsmede de ongerechtigheden, welke men aan tusschenpersonen verwijt en al dergelijke zaken, die met het vraagstuk in zijdelingsch verband staan. Zij weten, dat protectie hun geweigerd zal worden en dat op subsidie niet te rekenen valt. Het opheffen van het embargo op den invoer van Canadeesch vee doet de klaagliederen nog toenemen, want het laatste overblijfsel eener differentieele behandeling is hiermede verdwenen. De toestand is zoo, dat hoe wetenschappelijker de beschouwing geschiedt, d. w. z. hoe meer kapitaal de boer in den grond steekt, des te grooter naar evenredigheid het verlies is. De opbrengst per acre stijgt niet snel genoeg om de extra-kosten goed te maken. Het eenige wat gedaan kan worden is bouwland in grasland te veranderen of de bebouwing zóó weinig intensief te doen geschieden, dat

de daling der kosten de vermindering van de opbrengst zal overtreffen.

De opmerking mag echter gemaakt worden, dat de Britsche landbouw dergelijke crises reeds eerder heeft doorstaan. Waarom zou hij zulks thans niet doen? Het antwoord ligt voor de hand.

Gedurende de crisis, welke het gevolg was van den invoer van goedkope Amerikaansche tarwe en het eerste binnenstroomen van bevroren vleesch stond achter de landbouwersklasse die der grondheeren, welke financieel in staat waren de pachten te verlagen en een algeheele inzinking te voorkomen. Zelfs toen echter kon een ramp in zekere districten niet voorkomen worden. Ieder, die de geschiedenis van den Engelschen landbouw bestudeert, heeft gehoord van de braak liggende gronden in Essex, welke het gevolg waren van de depressie. Waar zijn thans echter de grondeigenaren? Zij kunnen niet doen, wat hun vaders deden, zelfs al zouden zij het willen, omdat zij te veel verloren hebben door de hogere belastingen. Maar in vele gevallen zijn er geen landheeren meer om op terug te vallen, aangezien tal van pachters hun land kochten op het hoogtepunt van de conjunctuur en zich thans hopeloos in moeilijkheden bevinden.

De waarheid is, dat de boer het slachtoffer is geweest zoowel van de omstandigheden, als van kwade trouw, als van de oorlogs-psychologie der laatste acht jaren. Laat ons dit punt het eerst behandelen.

De schrik voor den onderzee-boot-oorlog scheen op een bepaald oogenblik de geheele bevolking overtuigd te hebben, dat wij niet langer in den omvang, waarin dit tot dusverre het geval was geweest, van den aanvoer van buitenlandsche tarwe afhankelijk konden zijn. Ondanks het toen zeer veel voorkomende verkeerde inzicht in den toestand was het n.l. het tarwe-vraagstuk, waarom het in dit verband vooral ging. Er moest dus iets gedaan worden om den verbouw hiervan te stimuleeren. De officieele politiek werd gelijk bekend belichaamd in de Corn Production Acts, waarbij den boer het verschil tusschen zekere vastgestelde prijzen en den marktprijs gegarandeerd werd. Aldus werd de graanproductie geprikkeld.

Tetzelfder tijd hadden bovengenoemde wetten een diepgaande maatschappelijke beteekenis, want graanverbouw hield arbeiders op het platteland vast en het scheen, dat de loonraden, welke werden ingesteld, voor den landarbeider voor de eerste maal een toestand schiepen, waarop een herleving van het platteland zou kunnen worden opgebouwd, evenals een gezonde vakvereenigingsgeest, terwijl het afvloeien van de flinksten van het jongere geslacht naar de steden erdoor zou worden voorkomen. Herleving van het platteland werd één van de modeleuzen van het oogenblik; men maakte plannen voor de vestiging aldaar van de teruggekeerde soldaten en men dacht, dat de oorlog den menschen weder smaak in het leven in de open lucht gegeven had. In één woord: het platteland zou weder bevolkt worden.

Hoe ongegrond bleken deze menschelijke verwachtingen! Iedereen had over het hoofd gezien, dat de Britten thans een steden bewonend volk zijn, vrijwel geheel onbekend met de mogelijkheden en moeilijkheden van het leven op het land, ofschoon de steden jaarlijks daarvan nieuwe lichten trekken. De regeering ontdekte zeer spoedig, dat de kiezer in de steden goedkoop voedsel verlangde, en dus ging zij bijslag verlenen op het brood, op hetzelfde oogenblik, dat zij den boer een loonnenden prijs garandeerde. Toen de wereldprijzen ineenzakten en het scheen, alsof de garantie wezenlijke beteekenis zou krijgen, waarmede op de steden last gelegd zou worden, waarvan deze zeker niet gediend zouden zijn, verdween de moed der regeering. De Production Acts werden ingetrokken en de loonraden met verordenende bevoegdheid opgeheven, waarmede aan de

hoop op nieuw leven op het platteland de bodem ingedrukt was. Sindsdien is het ploeteren geweest, zoowel voor de boeren als voor de arbeiders. Terwijl bij de spoorwegen de portier van het plattelandstation zich nog verheugt in een hoog loon en korten werktijd, beschermd als hij wordt door zijn vakvereeniging, tracht de landarbeider in sommige gevallen zichzelf en zijn gezin in het leven te houden van een loon van sh. 25 per week. Met dit loon verdwijnt de hoop, dat het woningvraagstuk ten platten lande kan worden opgelost, evenals de hoop, dat er een marge zal blijven voor de hogere genietingen des levens.

Het resultaat van een en ander blijkt uit de statistiek, voor zoover beschikbaar. De volgende tabel toont de ontwikkeling der dingen met voldoende duidelijkheid.

	Bouwland (in miljoenen acres)	Grasland	Totaal
1910	11.3	16.0	27.3
1911	11.3	16.0	27.3
1912	11.3	15.9	27.2
1913	11.0	16.1	27.1
1914	11.0	16.1	27.1
1915	11.0	16.1	27.1
1916	11.0	16.0	27.0
1917	11.2	15.8	27.0
1918	12.4	14.6	27.0
1919	12.3	14.4	26.7
1920	12.0	14.5	26.5
1921	11.6	14.5	26.1

Ofschoon de cijfers voor het bouwland nog hooger zijn dan bij het begin van den oorlog is een neiging tot dalen duidelijk merkbaar en het is wel zeker, dat deze in het afgelopen jaar zich met kracht zal hebben doorgezet. Maar nog van meer belang is, dat de daling van het bouwland niet vergezeld gaat van een toeneming van het grasland. Tot op zekere hoogte zal dit het gevolg zijn van de uitbreiding der steden en is dus niets verontrustend, althans niets ongewoons. Maar de Board of Agriculture zelf is met deze verklaring niet tevreden en wijst erop, dat een scherpe stijging te bespeuren valt in de hoeveelheid woesten grond, hetgeen de veronderstelling aan de hand doet, dat de boeren in sommige gevallen niet voldoende geld hebben om goede weiden aan te leggen.

De beschikbare cijfers toonen ook aan, dat het aantal eigenaren gedurende de jaren onmiddellijk na den oorlog bleef stijgen, gelijk uit onderstaande tabel blijkt.

Aantal eigeneërde boeren (in duizenden).			
Omvang van den grondeigendom	1919	1921	Vermeerdering percent
1/5 acres	10.5	12.0	15
5/20 „	13.8	18.6	35
20/50 „	8.3	13.1	57
50/100 „	6.4	10.8	69
100/150 „	3.5	5.8	69
150/300 „	4.2	7.2	70
300 en meer	2.0	3.0	50
	48.7	70.5	45

Het totaal aantal boerderijen vertoont een daling, zoodat door de toeneming van het aantal eigeneërde boeren deze thans een grooter deel van het geheel uitmaken. Dit is gedaald van 433.000 in 1903 tot 420.000 in 1921, terwijl het totaal in 1913 436.000 was. Zoowel boerderijen van het grootste als van het kleinste type zijn in aantal achteruit gegaan; die met een omvang van 1-5 acres van 92.000 tot 81.000; die van 300 acres en daarboven van 15.500 tot 13.000. Het meest komen voor boerderijen van 5-50 acres en van 50-300 acres.

	5/50 acres	50/300
1903	199.000	127.000
1913	200.000	128.700
1921	197.000	128.800

Bij het beschouwen van de toekomst moet men niet over het hoofd zien, dat gedurende den oorlog vrij veel land onder dwang in bouwland werd ver-

anderd, dat daarvoor waarschijnlijk niet goed geschikt was. Een deel van den achteruitgang van de oppervlakte van het bouwland behoeft dus geenszins alleen betreurd te worden.

Wat zal de toekomst ons brengen? Het is dit jaar voor het eerst, dat de bankiers den toestand op landbouwgebied op de jaarvergaderingen hebben besproken, vooral met het doel zichzelf tegen het verwijt te verdedigen, dat de credietfaciliteiten onvoldoende waren, wegens het vervangen der locale bankiers door over het geheele land verspreide instellingen. Door een tweetal banken werden cijfers verstrekt tot steun van de bewering, dat zij alles deden, hetgeen in hun vermogen was, om de boeren te steunen. Wat Lloyd's Bank betreft werd aangevoerd dat £ 14 miljoen geleend werd aan 12.800 boeren en ten aanzien van zekere filialen, die vroeger zelfstandige banken waren, werden gedetailleerde cijfers verstrekt om aan te toonen, dat hun voorschotten aan landbouwers grooter zijn dan ooit, ofschoon hierbij natuurlijk rekening gehouden moet worden met de prijsstijging, hetgeen in de gepubliceerde verklaring niet geschiedde. Bij de County and Westminster Bank werd medegedeeld, dat £ 2 miljoen voorschotten verstrekt zijn voor den aankoop van boerderijen en dat de totale voorschotten aan den landbouw van 1 Aug. 1921 tot 1 Aug. 1922 gestegen zijn. Het gemiddeld voorgeschoten bedrag stijgt verder niet boven £ 800 en in sommige districten slechts tot £ 500; een bewijs, dat voor den kleinen man goed gezorgd wordt. Dr. Leaf wees erop, dat niet minder dan 28 pCt. van de voorschotten in rekening-courant aan den landbouw in blanco zijn verstrekt, terwijl daarenboven de dekking van 13 pCt. onvoldoende is.

Onder deze omstandigheden is de redeneering, dat gebrek aan crediet van alles de schuld is, onvoldoende om een verklaring te geven van den huidige toestand, die alles bij elkaar genomen in het geheel niet moeilijk te verklaren is. De moeilijkheid is slechts een geneesmiddel te vinden. Naar alle waarschijnlijkheid zal de staat de zwaar met schuld belaste boeren te hulp hebben te komen en voorschotten op langen termijn moeten verleenen beneden de rente van de open markt. Doch dit zal de moeilijkheden voor den pachter niet oplossen.

Er wordt vaak op gewezen, dat vele van de uitgaven der plaatselijke overheid, waaraan de boeren moeten bijdragen, in werkelijkheid geschieden ten bate van de stad en niet van het land. Dit is tot op zekere hoogte het geval met onderwijs en ook met de hoofdwegen voor motorverkeer. Vandaar de aandrang tot gedeeltelijke ontheffing van plaatselijke belastingen, waartoe waarschijnlijk wel zal moeten worden overgegaan.

Doch al dit verschuiven van de lasten verandert de grondoorzaken van het probleem niet. Het argument, dat de spoorwegtarieven te hoog zijn, wordt beantwoord met de opmerking, dat de verzending niet in massa geschiedt en dat het transport van kleine hoeveelheden voor de maatschappijen geen winst oplevert. Een betere groepage van de te verzenden hoeveelheden kan hier iets doen. Maar de kern van de moeilijkheden ligt elders. Zoolang onze stedelijke bevolking goedkoop voedsel eischt en de landarbeiders hoge loonen vragen is het voor Engeland onmogelijk met jonge landen te concurreren in de productie van graan, uitgezonderd dan op bepaalde, met zorg uitgekozen gronden. Om nog van andere dingen te zwijgen zal het overgaan tot protectie spanning brengen in de verhouding tot de Dominions, die er thans reeds zeer toe neigen te zeggen, dat wij niet voldoende betalen voor de gunstige positie, welke wij op hun markten genieten. Economisch gezien schijnt niets op een onmiddellijke herleving te wijzen en het ware struisvogelpolitiek hier voor de oogen te sluiten.

AANTEKENING.

De jaarvergaderingen der groote Londen-sche banken. Uitspraken van J. M. Keynes.

— Tot de gebeurtenissen in de financieele wereld, die in wijden kring belangstelling wekken, behooren ieder jaar de redevoeringen die in de tweede helft van Januari op de jaarvergaderingen der groote Engelsche banken door de presidenten dier instellingen plegen te worden gehouden. Er is in de leiding dezer banken in de laatste jaren veel mutatie geweest. Mannen als Sir Edward Holden, Sir Felix Schuster, Sir Richard Vassar-Smith, hebben plaats gemaakt voor jongeren, die evenwel de oude traditie op waardige wijze voortzetten.

Het spreekt vanzelf, dat in de dit jaar gehouden redevoeringen de stijging in koers van het pond en de algemeene depressie op den voorgrond stonden. Ongewoon was, dat ditmaal enkele der sprekers, zonder overigens elkander te noemen, niettemin tot zekere hoogte met elkander in discussie zijn getreden.

Het punt van aanval vormden de beschouwingen door den heer McKenna, den president der London Joint City & Midland Bank, gewijd aan de deflatie, welke z. i. in de stijging van het pond in het laatste jaar valt af te lezen. Hij bleek deze stijging, welke hij voornamelijk, zoo niet geheel, toeschreef aan de financieele politiek der Regeering, maar ten deele te kunnen billijken en in ieder geval veel te snel te achten.

Tegen deze beschouwingen is, zowel wat de motivering als wat de slotsom betreft, reeds dadelijk van tal van zijden verzet gerezen, welk verzet ook is terug te vinden in de later gehouden redevoeringen der overige bankpresidenten. In het bijzonder geldt dit voor de heldere en scherp geformuleerde rede van Dr. Walter Leaf, den president der London County Westminster & Parr's Bank, voortaan Westminster Bank geheeten. Enkele dagen tevoren had Dr. Leaf reeds in een uitnemend artikel in de Times Annual Fin. & Comm. Review van zijn meening in dezen blijk gegeven. Hij wijst er o. a. op, dat de rijzing van het pond de dollarschuld van Engeland aan de Vereenigde Staten teruggebracht heeft met niet minder dan £ 432.598.607. Immers bij den laagsten stand van het pond kwam de schuld overeen met een pondbedrag van £ 1.282.424.297 welk bedrag, wanneer de goudpariteit bereikt zal zijn, £ 849.825.690 beloopt zal. Bovendien wees hij erop, dat wanneer men niet let op het goud maar op het prijsniveau, wat practisch voor het economisch leven van wel zoo groote beteekenis is, er feitelijk niet deflatie in Engeland, maar inflatie in de Vereenigde Staten heeft plaatsgevonden.

De plaatsruimte maakt het voor het overige niet mogelijk op de verschillende meningsuitingen nader in te gaan en wij moeten den belangstellenden lezer hiervoor naar de redevoeringen zelf verwijzen, die in extenso in „The Economist” en elders te vinden zijn.

Naast de redevoeringen van de presidenten der groote joint stock banks, de „big five”, pleegt in de laatste jaren ook in het bijzonder aandacht geschonken te worden aan de redevoering, welke de heer Keynes sedert zijn optreden als president der National Mutual Life Assurance Society, een der oudste onderlinge levensverzekering-organisaties, op de jaarvergadering dezer maatschappij houdt. Ook ditmaal kenmerkte de redevoering zich door enkele beschouwingen van bijzonderen aard, die hieronder een plaats mogen vinden.

Over de toekomst uitte Keynes zich als volgt:

„Mijn eigen meening is, dat de krachtige tendenz naar een herleving van industrie en handel en naar een grooter vertrouwen in de toekomst, welke hier te lande reeds aan den dag is getreden, slechts door feiten, niet door enkel vrees voor moeilijkheden, in haar verdere ontwikkeling zal kunnen worden tegengehouden. Vele gunstige factoren zijn aanwezig en, al is, vergeleken met de Ver-

eenigde Staten, het vertrouwen in het prijsverloop hier te lande noodzakelijkerwijs minder krachtig, zoolang de rijzing van den pondenkoers de in ponden uitgedrukte prijzen is blijven drukken in vergelijking tot dollarprijzen, het einde van deze beweging moet vroeger of later daar zijn. De ontwikkeling der dingen op politiek gebied moge goed zijn of slecht, ik verwacht veeleer een stijging dan een daling van prijzen, wat intusschen allermindst algemeene welvaart behoeft te beteekenen. Het aantal arbeiders, dat hier te lande op het oogenblik werk heeft, is ongeveer gelijk aan dat van vóór den oorlog, iets wat niet vergeten moet worden, wanneer men aan den anderen kant wijst op de ontmoedigende feiten, dat er op het oogenblik geen werk is voor de zeer belangrijke toename der arbeidersbevolking sedert 1913, en dat de arbeidsproductie van hen, die aan het werk zijn, gemiddeld vermoedelijk 10 pCt. lager is dan vroeger, bij ongeveer gelijk werkelijk loon. Zonder grooten vooruitgang in techniek en bedrijfsgechiktheid in industrie en handel, schijnt het twijfelachtig, of wij op deze basis het geheele op handenarbeid aangewezen deel der bevolking te werk zullen kunnen stellen, behalve misschien op het allerhoogste punt eener hausseperiode. Bovenstaande schatting is in overeenstemming met verschillende andere groepen van statistische cijfers, die erop wijzen, dat de totale „turnover” van het bedrijfsleven op het oogenblik ongeveer 10 pCt. minder is dan vóór den oorlog.”

Wat het bedrijf der National Mutual betreft kon de heer Keynes mededeelen, dat de gevolgde beleggingspolitiek het bestuur in staat had gesteld onder vermindering van ernstige verliezen in een dalende markt, het volle voordeel te trekken van stijgende markten. Het gevolg was geweest, dat in het afgelopen jaar op de beleggingen 15.2 pCt. was verdiend, waarvan 4.6 pCt. rente en 10.6 pCt. vooruitgang in waarde, en dat over de laatste drie jaren het totale inkomen uit de beleggingen, naast de rente gemiddeld bijna 10 pCt. per jaar had beloopt.

De heer Keynes betoogde in verband hiermede, dat z. i. de zuiver onderlinge assurantie-maatschappijen de aangewezen vorm zijn van sparen voor de middelklasse, voor wie het even onvoorzichtig is zijn eigen belegger te willen zijn, als zijn eigen medicus of advocaat.

In hetzelfde verband maakte de heer Keynes nog enkele andere opmerkingen, die hier in extenso verdienen te worden weergegeven:

„Zonder de koloniale lichamen, bestaan er op dit oogenblik 15 onderlinge verzekerings-maatschappijen in het Vereenigd Koninkrijk, waarvan 10 volgens de laatst gepubliceerde cijfers een vermogen hadden ieder van minder dan £ 8.000.000. Ik beschouw dit als een zeer gezonden toestand. Het is mijn overtuiging, dat de juiste ontwikkelingslijn voor de toekomst zich beweegt naar nauwer vriendschap en samenwerking, waar het gemeenschappelijke belangen betreft, tusschen de bestaande organisaties, veeleer dan naar verderen groei van enkele ten koste der anderen. Ik geloof, dat er een bepaalde omvang voor de onderlinge verzekeringsorganisaties is aan te wijzen, die de meest ideale is, een omvang, waarbij het vermogen, het inkomen, de uitgaven, de deelhebbers, de ambtenarenstaf en de leiding onderling in de meest harmonische verhouding staan en aldus commercieel de beste resultaten kunnen bereiken. In het bijzonder bewijst de ervaring in de practijk met de beleggingen opgedaan, dat er een absolute grens is aan den omvang van het fondsenbezit, hetwelk één lichaam in handen kan hebben, wil het de beste resultaten kunnen bereiken. Ik zou deze grens niet hooger willen stellen dan £ 10.000.000 of £ 15.000.000. Ik neem hierbij aan, dat de beleggingspolitiek van de maatschappij in quaestie een actieve is in den zin, waarin ik dit woord verleden jaar bezigde¹⁾. Wanneer ons bezit in een speciaal fonds of een speciale groep van fondsen zeer groot was, zou de beperktheid der markt zich doen gevoelen en de uitvoering van onze plannen dwarsboomen, want ik behoeft U niet te ver-

¹⁾ De vorige jaarrede is te vinden in „The Economist” van 21 Januari 1922 blz. 95. Uit hetgeen de heer Keynes toen mededeelde, blijkt, dat terwijl de groote meerderheid der gilt edged securities op 1 Januari 1920 en 31 December 1921 op ongeveer gelijk niveau stond, na tusschenin belangrijke schommelingen te hebben doorgemaakt, de National Mutual in deze periode op haar beleggingen 8 pCt. netto verdiend heeft, buiten de rente. Van deze 8 pCt. was £ 162.000 in cash geïnd en representeerde slechts £ 17.000 stijging van boekwaarde.

tellen, dat er tijden zijn, waarop zelfs de Londensche effectenmarkt niet geneigd is groote posten aan fondsen te koopen of te verkoopen, hoe goed zij ook mogen zijn. Wij zouden natuurlijk zaken kunnen doen of grooter schaal, dan wij thans wenschen of voor lange jaren zullen wenschen. Persoonlijk ben ik er evenwel van overtuigd, dat een organisatie, welke de grenzen, die ik zoeven aangaf, niet, te boven gaat, een zeer wezenlijk voordeel heeft in een juiste behandeling harer belegde gelden boven de groote concerns, die in de laatste jaren op verzekerings- en bankgebied tot ontwikkeling zijn gekomen.

Ook wat betreft de leiding, acht Keynes het voordeel te liggen bij de bedrijven van gemiddelde grootte. Zijn betoog is slechts te begrijpen, wanneer men den Engelschen bestuursvorm door middel van een Board of Directors in den Engelschen zin van het woord in het oog houdt. Groeit het bedrijf, dan stijgt de noodzakelijkheid de leiding in handen te geven aan een kleine groep van experts, die aan deze speciale onderneming hun vollen tijd geven en wier deskundigheid speciaal ligt op het gebied van dit bedrijf. De behandeling van de algemeene vraagstukken, waarvoor de Board op Directors in zijn ouden vorm meer geschikt is dan een dergelijke groep van experts, moet daaronder lijden. Tot deze algemeene vraagstukken behoort op assurantiegebied in de eerste plaats de belegging.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 November 1922.

Yves-Guyot, L'incapacité de la Russie Bolchevick; *G. Arias*, Les idées économiques d'Antonio Serra; *A. Barriol* et *J. Brochu*, Emission de bons du Trésor (1922); *G. de Nouvion*, Le Brésil; *X.*, Chronique de l'inflation; *R. Doucet*, L'exposition coloniale de Marseille; *Y.-G.*, Nécrologie: M. Edwin A. Pratt; *B. L. L. E.*, La ligue du libre échange (novembre 1922).

The Journal of Political Economy. — Chicago, December 1922.

D. H. Macgregor, British aspects of unemployment; *R. Lennard*, English agriculture since 1914. II; *H. F. Clark*, Capitalization of railroad surplus; *J. Viner*, Dumping in international trade. II; *E. Abbott*, The English census of 1921; *H. B. Vanderblue*, Federal valuation of railroads.

Political Science Quarterly. — New York, December 1922.

H. P. Willis, The Federal Reserve system; *W. T. Morgan*, An eighteenth-century election in England; *R. L. Buell*, The development of the anti-Japanese agitation in the U. S.; *W. Y. Elliott*, The metaphysics of Duguit's pragmatic conception of law; *H. L. McBain*, N. Y. proposal for municipal home rule.

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, November 1922.

Procès-verbal de la séance du 18 octobre 1922; *Dr. F. Ledé*, La protection des enfants du premier âge (loi du 23 décembre 1874) et budgets départementaux; *A. Barriol*, Nécrologie: Dr. Bertillon; *de Ville-Chabrolle*, Chronique agricole.

West-Indische Gids. — 's-Gravenhage, October 1922.

Dr. B. de Gaay Fortman, Over de bestuursinrichting van Curaçao; *F. S. Langemeyer*, Het zoutbedrijf op St. Martin. Een onderzoek naar middelen te zijner verbetering (slot); *Jhr. L. C. van Panhuys*, Hoe met een voorstel van Gouverneur van Raders werd gehandeld; Over bodemgesteldheid en suikerplantage-exploitatie in Suriname (volgens de annotatiën van Gouverneur Jan Nepveu) met een naschrift door *Mr. R. Bylsma*; Twintigste jaarverslag over het Van Eedenfonds (over 1921).

Idem. — 's-Gravenhage, November 1922.

S. Kalf, Vroegere kunst in West-Indië; *Jhr. L. C.*

van Panhuys, De jongste botanische en zoölogische onderzoekingen op het eiland Krakatau als eene aansporing tot wetenschappelijke waarnemingen ook in Suriname en Curaçao; *Dr. J. de Hullu*, Memorie van den Amerikaanschen Raad over de Hollandsche bezittingen in West-Indië in Juli 1806.

Technik und Wirtschaft. — Berlijn, November 1922.

P. Hedde, Konstruktion und Mechanismus der doppelten Buchhaltung; *B. Thierbach*, Verwendung elektrischer Energie zu chemischen Zwecken unter Gewährung von Vorzugspreisen.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN JANUARI 1923.

Staatsleeningen	f	78.200.000,—	zijnde:
Nederland	f	80.000.000,—	6 % obl.
			à 97½ %.
Provinc. en Gemeentelijke leeningen ..		7.082.475,—	zijnde:
Gelderland	f	2.670.000,—	5½ % obl.
			à 99½ %.
Limburg	f	4.500.000,—	5½ % obl.
			à 98½ %.
Cultuurondernemingen, Handelsverenigingen en Handelsvenn....		781.250,—	zijnde:
N.V. Cultuur-Maatsch. „Indragiri”		f 625.000,—	aand. à 125 %.
Diversen		600.000,—	zijnde:
N.V. Nederlandsche Bioscoop-Trust		f 600.000,—	7 % cum. pref. winstd.
			aand. à 100 %.
		Totaal	f 86.663.725,—
		Totaal der emissies in Januari ..	f 86.663.725,—

Voorts bestond ook hier te lande gelegenheid tot inschrijving op de uitgiffen van Nederl.-Indië £ 1.000.000,— obl. à 96½ % en Armour & Co. \$ 2.500.000,— 5½ % obl. à 96½ %.

RIJKSPOSTSPAARBANK.

	NOVEMBER	1920	1921	1922		
Inlagen	f	10.118.107	f	9.151.461	f	10.051.899
Terugbetalingen ..		10.584.036		9.432.700		9.219.827
Tegoed der inleggers op ultimo		266.137.971		276.263.171		289.557.861
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo		41.741.600		43.910.700		44.792.600
Spaarbankboekjes:						
Aantal nieuw uitgegeven		10.368		8.658		9.968
Aantal geheel afbetaald		8.558		7.825		7.768
Aantal in omloop op ultimo		1.911.691		1.919.239		1.936.290

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	November 1922		November 1921	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	54.609	f 1.592.742.000	44.242	f 1.770.588.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk...	30.741	„ 1.261.344.000	20.965	„ 1.410.516.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	3.232	„ 11.149.000	1.530	„ 12.595.000

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	Disc. Wissela. 4	18 Juli '22	Zweeds. R.ksbk 5	10 Mrt. '22
	Bel. Binn. Eff. 4	18 Juli '22	Bk. v. Noorw. 5	17 Aug. '22
	Vrsch. in R.C. 5	18 Juli '22	Zwits. Nat. Bk. 3½	2 Mrt. '22
Bk. van Engeland	3	13 Juli '22	Belg. Nat. Bk. 5½	22 Jan. '23
Duitache Rijksbk.	12	18 Jan. '23	Bank v. Spanje 5½	18 Mei '22
Bk. van Frankrijk	5	11 Mrt. '22	Bank v. Italië 6	20 Mei '22
Oostenr. Hong. Bk.	8	2 Sept. '22	F. Res. Bk. N.Y. 4	21 Juni '20
Nat. Bk. v. Denem.	5	25 Apr. '21	Javasche Bank 3½	1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
3 Febr. '23	3½	3¼	2½	4-½	—	4½-5½
29 J.-3 F. '23	3½-¾	3-½	2½-¾	4-¾	—	4½-5½
22-27 J. '23	3½-¾	3¼-4	2½-¾	4-¾	—	4½-5½
15-20 „ '23	3½-¾	3¼-4	2½-¾	4-¾	—	3½-4½
30 J.-4 F. '22	4½-¾	3¼-4¼	3½-¾	4-¾	—	4-6
31 J.-5 F. '21	3½-¾	3¼-4¼	6½	4-¾	—	7-9
20-24 Juli '14	3½-¾	2¼-¾	2¼-¾	2½-¾	2½	5½-7½

1) Noteering van 2 Februari.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen was deze week weder zeer vast. De goede uitslag van de onderhandelingen met Amerika deed den koers in het midden der week nog verder belangrijk oploopen, waarna echter later een kleine reactie intrad. Parijs en België zetten de daling der vorige weken nog verder voort. Eenige betere opvattingen over den politieken toestand en daardoor ontstane overhaaste dekking van baisse positities deden de koersen plotseling sterk oploopen, zoodat Zaterdag het slot zelfs belangrijk boven den koers van het begin der week kon zijn. Ook Marken liepen aanvankelijk nog verder terug; nadat voor 49 cent verhandeld was trad ook hier een herstel in.

Even als Londen waren ook Dollars prijshoudend. Er werd een oogenblik weder voor 2.55½ verhandeld. Van deze algemeene verheffing profiteerde ook Zwitserland, dat weder op het goudpunt kwam. Daarentegen was Skandinavie eerder flauwer en zeer sterk aangeboden voor Kopenhagen.

6 Februari 1923.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen	Parijs	Berlijn	Weenen	Brussel	New York
29 Jan. 1923	11.74	15.70	0.0077	0.0035	14.03½	2.53½
30 „ 1923	11.78½	15.55	0.0064	0.0035	13.73½	2.54½
31 „ 1923	11.79	15.05	0.0052½	0.0035	13.29	2.54½
1 Febr. 1923	11.87½	15.12½	0.0061	0.0036	12.97½	2.54½
2 „ 1923	11.88½	15.62½	0.0067	0.0036	13.66½	2.54½
3 „ 1923	11.87½	16.37½	0.0068	0.0036	—	—
Laagste d. w. 1)	11.73½	14.77½	0.0050	0.0033	12.90	2.53
Hoogste „ „ 1)	11.91½	16.45	0.0078	0.0038	14.55	2.55½
27 Jan. 1923	11.76½	16.—	0.0094½	0.0035	14.65	2.53½
20 „ 1923	11.78½	16.65	0.01375	0.0049	15.27½	2.52
Muntpariteit	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 26 Januari. 3) Idem van 19 Januari.

Data	Stockholm	Kopenhagen	Christiania	Zwitserland	Spanje	Batavia
29 Jan. 1923	67.70	48.90	47.10	47.25	39.47½	97½-98½
30 „ 1923	67.85	48.10	46.95	47.35	39.37½	97½-98½
31 „ 1923	67.85	47.50	46.90	47.37½	39.42½	97½-98½
1 Febr. 1923	68.—	48.80	47.50	47.65	39.75	97½-98½
2 „ 1923	68.20	48.60	47.40	47.85	39.80	97½-98½
3 „ 1923	67.60	47.30	47.20	47.77½	40.05	97½
L'ate d. w. 1)	67.55	47.—	46.70	47.10	39.30	97½
H'ste „ „ 1)	68.30	49.15	47.75	47.90	40.20	98½
27 Jan. 1923	67.75	49.70	47.65	47.22½	39.80	97½
20 „ 1923	68.—	49.—	47.20	47.20	39.35	97½-98½
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
3 Februari 1923	4.68.50	6.49	0.00 28/100	39.40
Laagste d. week	4.63.25	5.94	0.00 21/100	39.22
Hoogste „ „	4.68.50	6.49	0.00 28/100	39.46
27 Januari 1923	4.64.37	6.32	0.00 25/100	39.50
20 „ 1923	4.66.25	6.51	0.00 51/100	39.57
Muntpariteit	4.86.67	19.30	23.81¼	40½/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	20 Jan. 1923	27 Jan. 1923	29 Jan. 13 Febr. '23 Laagste	3 Febr. '23 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/16	97 1/16	97 1/16	97 1/16
*B. Aires 1)	d. p. \$	43 3/8	43 3/8	43 3/16	43 3/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/4 1/2	1/4 9/16	1/4 3/8	1/4 7/8
Hongkong ..	id. p. \$	2/3 3/8	2/3 9/16	2/2 1/8	2/2 7/8
Lissabon	d. per Mil.	2 1/16	2 1/8	2 1/8	2 1/16
Madrid	Peset. p. £	29.85½	29.67½	29.45	29.93
*Montevideo 1)	d. per \$	43 3/8	43 3/8	42 3/8	43 3/8
Montreal	\$ per £	4.71 1/8	4.68 3/8	4.67	4.72 1/2
*R.d. Janeiro ..	d. per Mil.	5 1/8	6 1/16	5 1/8	6 1/8
Rome ..	Lires p. £	97 1/8	96 15/16	96	98 3/8
Shanghai	Sh. p. tael	3/1 1/8	3/1 1/2	3/0	3/2
Singapore ..	id. p. \$.	2/4 5/8	2/4 5/8	2/4 7/8	2/4 7/8
*Valparaiso ..	peso p. £	36.30	37.00	37.00	38.10
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/1 1/16	2/1 1/8	2/0 15/16	2/1 1/8

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen		Noteering te N. York	
3 Febr. 1923	30 1/16	63 3/8	34 3/8
27 Jan. 1923	32 1/16	66	36 1/2
20 „ 1923	32 1/16	65 7/8	36 1/2
20 Juli 1914	24 15/16	54 1/8	66 1/2

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 5 Februari 1923.

Activa.	
Binnenl. Wis- (H.-bk. f 130.107.141,35 sels, Prom., B.-bk. „ 35.501.996,53 enz. in disc. Ag.sch. „ 61.517.358,53	f 227.126.496,41
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—
Idem eigen portef.	f 71.887.475,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „	71.887.475,—
Beleeningen { H.-bk. f 17.728.249 87 incl. vrsch. B.-bk. „ 6.948.089,92 in rek.-crt. Ag.sch. „ 81.475.130,13 op onderp. f 106.151.469,92	
Op Effecten	f 104.279.488 51
Op Goederen en Spec. „	1.871.981.41
Voorschotten a. h. Rijk	12.942.750,43
Munt en Muntmateriaal	
Munt, Goud	f 56.239.410,—
Muntmat., Goud	525.550.137,91
	f 581.789.547,91
Munt, Zilver, enz. „	7.361.093,97
Muntmat., Zilver ..	—
	589.150.641,88
Effecten	
Bel. v. h. Res. fonds.	f 5.659.646,93
id. van 1/5 v. h. kapit. „	3.983.513,50
	9.643.160,43
Geb. en Meub. der Bank	4.522.000,—
Diverse rekeningen	23.943.776,89
	f 1.045.367.770,96

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	5.660.599,75
Bijzondere reserve	1.675.581,33
Bankbiljetten in omloop	967.824.975,—
Bankassignatiën in omloop	764.454,36
Rek.-Cour. } Het Rijk f —	
saldo's: } Anderen „	33.880.220,—
	33.880.220,—
Diverse rekeningen	15.561.940,52
	f 1.045.367.770,96
Beschikbaar metaalsaldo	f 387.961.124,72
Op de basis van 1/5 metaaldekking	187.467.194,85
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..	1.939.805.620,—

NED. BANK 5 Februari 1923 (vervolg).
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with 5 columns: Data, Goud, Zilver, Bankbiljetten, Andere opeisbare schulden. Rows include dates from 5 Feb. 1923 to 25 Juli 1914.

Table with 6 columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Hiervan Schatlist-promessen rechtstreeks, Beleeningen, Beschikbaar Metaal-saldo, Dekkings-percentage. Rows include dates from 5 Feb. 1923 to 25 Juli 1914.

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financien blijkt, dat uitstonden op:

Table comparing 29 Jan. 1923 and 5 Febr. 1923 for 'Aan schatlistpromessen', 'waarv. direct bij Ned. Bk.', 'Aan schatlistbiljetten', and 'Aan zilverbons'.

Onder de vlottende schuld is begrepen:

Table for 'Voorsch. aan de Koloniën', 'Voorschot aan Gemeenten', and 'voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting' comparing 30 Nov. 1922 and 31 Dec. 1922.

Table for 'Tegoed v.d. Postch. & G.dst.' comparing 29 Jan. 1923 and 5 Febr. 1923.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Table with 6 columns: Data, Goud, Zilver, Bankbiljetten, Andere opeschs. schulden, Beschikk. metaal-saldo. Rows include dates from 27 Jan. 1923 to 25 Juli 1914.

Table with 6 columns: Data, Disconto's, Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar, Beleeningen, Voor-schotten aan het Gov. nem., Diverse rekeningen, Dekkings-percentage. Rows include dates from 27 Jan. 1923 to 25 Juli 1914.

1) Sluitpost activa. 2) Basis 2/3 metaaldekking. 3) Creditsaldo.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with 7 columns: Data, Metaal, Circulatie, Disconto's, Voor-schotten aan de kolonie, Diverse rekeningen, Diverse rekeningen. Rows include dates from 1 December 1922 to 1 Augustus 1922.

1) Sluitpost der activa. 2) Sluitpost der passiva.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Table with 6 columns: Data, Metaal, Circulatie, Currency Notes (Bedrag, Goudd., Gov. Sec.). Rows include dates from 31 Jan. 1923 to 22 Juli 1914.

Table with 7 columns: Data, Gov. Sec., Other Sec., Public Depos., Other Depos., Reserve, Dekkings-perc. Rows include dates from 31 Jan. '23 to 22 Juli '14.

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in miljoenen Mark.

Table with 6 columns: Data, Metaal, Daarvan Goud, Kassenscheine, Circulatie, Dekkings-perc. Rows include dates from 23 Jan. '23 to 23 Juli '14.

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Table with 7 columns: Data, Wissels (Totaal, Handels-wissels, Schatlist-papier), Rek. Crt., Darlehens-kassenscheine (Totaal uitgegeven, In kas bij de Rijksbank). Rows include values from 1.918.579 to 751.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Table with 6 columns: Data, Goud, Waarvan in het Buitenland, Zilver, Te goed in het Buitenland, Buit.gew. voorsch. ald. Staat. Rows include dates from 1 Feb. '23 to 23 Juli '14.

Table with 7 columns: Data, Wissels, Uitgestelde Wissels, Beleening, Bankbiljetten, Rek. Crt. Particulieren, Rek. Crt. Staat. Rows include values from 3.057.986 to 1.541.980.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Table with 7 columns: Data, Metaal incl. buitl. saldi, Beleen. van buitl. vorder., Beleen. van prom. d. provinc., Binn. wissels en beleen., Circulatie, Rek. Crt. partic. Rows include dates from 1 Feb. '23 to 2 Feb. '22.

**VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Ziloer etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
17 Jan. '23	3.077.492	2.245.423	—	136.645	2.256.491
10 " '23	3.032.705	2.238.067	—	124.509	2.312.674
3 " '23	3.049.451	2.226.821	—	113.442	2.411.058
18 Jan. '22	2.898.692	2.046.865	—	152.811	2.229.677

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking pers. 1)	Algem. Dekking pers. 2)
17 Jan. '23	714.680	1.969.451	107.484	72,8	76,1
10 " '23	737.809	2.019.876	107.465	70,6	73,6
3 " '22	882.827	2.024.773	107.450	68,7	71,3
18 Jan. '22	1.008.766	1.784.895	103.020	72,2	76,0

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeschebare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waaraan time deposits
10 Jan. '23	781	11.478.427	1.473.072	15.496.969	3.715.326
3 " '22	783	11.590.254	1.457.931	15.626.931	3.748.208
27 Dec. '22	782	11.328.977	1.393.755	15.435.100	3.708.466
11 Jan. '22	808	11.106.429	1.325.419	13.685.549	3.019.481

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 5 Februari 1923.

De verwickelingen op internationaal-politiek gebied hebben niet nagelaten gedurende de achter ons liggende dagen hun stempel op de internationale beurzen te drukken. De krachtigste invloed is echter niet meer uitgegaan van de gebeurtenissen in het Ruhrgebied, doch van het verloop der conferentie te Lausanne. Hiermede is natuurlijk niet gezegd, dat de occupatie van het Deutsche industriele bekkende geenlei belangstelling meer trekt, of dat de hieruit voortvloeiende consequenties niet met de grootste nauwkeurigheid worden gewikt en gewogen ter plaatse, waar men leiding pleegt te geven aan industrie en handel. Het tegendeel is eerder het geval. Doch de conferentie te Lausanne was daarom van zooveel gewicht, omdat hier als het ware met het uur verrassingen verwacht konden worden. Weliswaar had men zich grootendeels in slaap laten wiegen door de vergaande welwillendheid van de zijde der groote mogendheden en door de houding, die te dien aanzien door de Turken werd ingenomen, doch geheel gerust was men aan de beurzen van Parijs en Londen toch niet. Toch was het een geweldige teleurstelling, toen tegen het einde der berichtperiode bekend werd, dat de conferentie te Lausanne moest worden gevoegd in de rij der mislukte besprekingen van de laatste jaren.

Het behoeft geen betoog, dat in de eerste plaats de beurs te Parijs hierdoor werd geaffecteerd. Dit geschiedde echter niet op de wijze, die voor een normale beurs ook normaal geacht zou moeten worden; de teleurstelling van het oogenblik en de vrees voor complicaties voor de toekomst sprak zich uit in een hoogere waardeering voor diverse fondsen in onmiddellijke aansluiting aan het herstel van de buitenlandsche wisselkoersen. Juist waren deze weer iets gereageerd als gevolg van de langzame consolidatie van het Fransche bewind in het Ruhrgebied en juist had de Fransche effectenmarkt hiervan de gevolgen ondervonden in een vaster houding voor binnenlandsche staatsfondsen en een lichten teruggang van binnen- en buitenlandsche aandelen; met één slag werd de richting nu veranderd. Het is natuurlijk de vraag, of en zoo ja, in welke mate complicaties uit den toestand in het Verre Oosten zullen voortkomen, doch het valt niet te ontkennen, dat de vrees voor verwickelingen grooter is geworden. Dientengevolge, zal wellicht de Fransche Regeering opnieuw groote bedragen beschikbaar moeten stellen tot het uitvoeren van interventie-aankopen op de wisselmarkt ten einde de reactie

van den Franschen Franc zoo gering mogelijk te doen zijn. Het schijnt namelijk, dat dit gedurende de afgelopen week het geval is geweest. Dit behoeft echter absoluut niet samen te hangen met machinaties tegen den Franschen Franc van vijandelijke zijde, zooals door sommige kringen reeds is beweerd; de laatste jaren hebben bevestigd, dat het niveau van een betaalmiddel in de eerste plaats door het sentiment van het groote publiek wordt beheerscht. Eerst later kunnen definitieve cijfers als basis worden aangenomen.

De markt te Londen is gedurende het grootste deel der week vast geweest in verband met de regeling, die ten aanzien van de Britsche oorlogsschulden aan de Vereenigde Staten tot stand is gekomen. Weliswaar is door Engeland niet alles verkregen, wat werd verlangd, terwijl aan den anderen kant de overeenkomst nog door het Congres te Washington dient te worden bekrachtigd, doch men was te Londen, wat het eerste punt betreft, reeds tevreden, dat althans een basis was gevonden, waarop de budgetten van de komende jaren kunnen worden ingericht, terwijl ten aanzien van het tweede punt een alleszins gerechtvaardigd optimisme heeft bestaan. Voorts droeg de uiterst vaste Sterlingkoers er toe bij, de markt een opgewekt aanzien te geven. De oorzaak van de vraag naar Sterlingwissels is, zooals die van de meeste bewegingen op de wisselmarkt, niet gemakkelijk aan te geven; algemeen heerschte echter de meening, dat omzettingen van Francs in Sterlingvoorraaden, mede met het oog op betalingen van steenkool-bestellingen, hadden plaats gevonden. Zoo is het ook te verklaren, dat de mislukking van Lausanne aan de Theems niet zulk een grooten indruk heeft gemaakt, temeer, waar de Turken ten aanzien van de Engelsche verlangens met Groot-Brittannië tot overeenstemming waren gekomen.

Een totaal afwijkend verloop heeft de beurs te Berlijn weder aangetoond. Hier hield men zoo goed als geen rekening met de vooruitzichten van de politiek in het Verre Oosten; dichter bij huis had men zorgen te over. De Deutsche Rijksbank heeft voor de derde week van Januari een vermeerdering van haar biljetten-circulatie aangetoond, die tot nu toe zelfs niet bij benadering was bereikt. Die vermeerdering bedraagt namelijk bijna 217 milliard Mark. Alleen reeds uit dien hoofde zou het begrijpelijk zijn geweest, dat de Mark een nieuwen val te aanschouwen had gegeven, temeer, waar het zich laat aanzien, dat de bankbiljetten-circulatie voorloopig eerder een uitbreiding dan een vermindering zal moeten ondergaan, nu de Regeering allerlei maatregelen zal moeten nemen om tegemoet te komen aan de kosten, die uit de afsnijding van het Ruhrgebied voortkomen. Alleen reeds de voorziening met steenkolen vereischt geweldige bedragen in gedeprecieerde Marken, hetzij voor het aanleggen van voorraden, hetzij voor bestelling in het buitenland. Doch, afgezien van deze zuiver technische oorzaak, hielp het sentiment ook hier mede, om de Mark een nieuwe felle reactie te doen ondergaan. Het buitenland was sinds lang geen koper meer, doch heeft zich in de afgelopen week voor een deel gemetamorphoseerd in verkoop, om op deze wijze althans nog iets te kunnen redden van hetgeen vroeger voor veel grooter bedragen was gekocht. Hierbij kwam een hernieuwde „vlucht voor de Mark” in het binnenland, waardoor tevens de koersen van allerlei aandelen op een geweldige wijze omhoog werden gedreven. Koersstijgingen van 20.000, 30.000 en meer procenten waren aan de orde van den dag. Het algemeen index-cijfer van de Pkfr. Zt. toont een stijging aan van 5351 tot 7708. Het einde der berichtswEEK heeft geen enkele wijziging in deze hausse-paniek gebracht; de markt sloot op het hoogste punt, terwijl rantsoneering op groote schaal moest worden toegepast met betrekking tot de opgegeven koop-orders.

Te New York is het verloop kalm, doch zeer vast geweest. Industriele fondsen zijn iets achter gebleven, in aansluiting aan het niet zeer bevredigend resultaat der Steeltrust. Daarentegen konden spoorwegfondsen zich in groote belangstelling verheugen, in verband met de sterk verbeterende ontvangsten, zoowel bruto als netto. Ook hier heeft overigens het tot stand komen van de Britsch-Amerikaansche schuldregeling stimuleerend gewerkt.

Te onzent moet het verloop der beurs als zeer onregelmatig worden gekenmerkt. In verband met de ruime geldmarkt was de vraag voor staatsfondsen vrij groot, zoodat de meeste soorten fractioneele koerswinsten konden behalen. Voor buitenlandsche staats-papieren bestond vrijwel geen belangstelling; hier brokkelden de koersen eerder iets af.

De aandelenmarkt heeft sterk gefluctueerd. In de eerste plaats is dit wel tot uiting gekomen op de Petroleumafdeeling; speciaal aandelen Koninklijke Petroleum Maat-

	29 Jan.	2 Feb.	5 Feb.	Rijzing of daling.
6 %/o Nederland 1922	98 7/8	98 1/4	98 9/16	+ 7/16
5 %/o " 1918	88 1/2	88	88 1/2	
4 1/2 %/o " 1916	87 1/2	87 1/16	87 7/16	- 5/8
4 %/o " 1916	80 3/8	81 1/16	81 1/4	+ 7/8
3 1/2 %/o "	73 1/16	73 1/16	73 1/16	
3 %/o "	62	62	62 3/8	+ 3/8
2 1/2 %/o Cert. N. W. S.	53	53	53	
7 %/o Oost-Indië 1921	102	102	102	
6 %/o " 1919	95 13/16	96 3/16	96 7/16	+ 5/8
5 %/o " 1915	93 3/8	93 1/2	93 1/2	+ 1/8
4 %/o Oostn. Kronenrente ..	1 3/8	—	1	- 3/8
5 %/o Rusland 1906	3	3	3	
4 %/o Rusl. bij Hope & Co. ..	3 3/4	—	—	
4 %/o Japan 1899	69	67 1/2	67 1/2	- 1 1/2
5 %/o Brazilië 1895	48 1/8	48 3/8	—	+ 1/4
8 %/o San Paulo 1921	93 1/2	—	—	
6 %/o Amsterdam 1920	100 3/4	—	100 15/16	+ 5/16
7 %/o Rotterdam 1920	102	101 3/16	102	

schappij hebben zeer groote variaties te aanschouwen gegeven. Voorbijgaand zijn deze aandelen zelfs tot onder 330 pCt. verhandeld geworden, zij het dan na-beurs en niet-officieel. Oorzaak van deze niet onbetekenende daling moet vermoedelijk worden gevonden in Parijsche verkoopen te New York in verband met de reactie van het Fransche betaalmiddel. Toen hierin een wijziging tot stand was gekomen, keerde ook plotseling de gedrukte tendens voor het internationaal petroleumfonds en kon het zich krachtig verbeteren. Per saldo is het verschil in koers met de vorige week dan ook gering gebleven, hetgeen wel als bewijs mag gelden voor de vaste houding, die ten slotte kon zegevieren. Roemeensche soorten sloten zich bij deze prijs-beweging aan.

Ook de rubber-afdeeling heeft een onregelmatig verloop gehad in nauwe aansluiting aan de variaties in den prijs voor het ruwe product te Londen. Naar het schijnt zullen de restrictie-bepalingen volgens het plan-Stevenson voorloopig gehandhaafd blijven, hetgeen op zich zelve als een stimulan voor hogere prijzen werd opgevat. Ter beurze is men echter na de groote koersverbeteringen van den laatsten tijd zeer sceptisch geworden, zoodat de geringste aanleiding voldoende is, om een reactie te voorschijn te roepen. De markt verkreeg hierdoor een eenigszins nerveus aanzien.

Tabaks-aandelen waren goed prijshoudend, met neiging tot verbetering; na een geringe reactie tegen het einde der berichtswEEK sloten de meeste der betrokken fondsen toch nog op een aanzienlijk verhoogd peil.

Suikerwaarden bleven doorlopend vast gestemd; de onlangs op een andere plaats in dit blad gepubliceerde statistieken hebben ter beurze de aandacht getrokken, vooral ook in verband met de terughoudende verkoop-politiek van de V. J. S. P. Eén en ander heeft zich weerspiegeld in een constante en vrij uitgebreide vraag naar de voor-naamste suikerfondsen.

Van industriële waarden trokken Jurgens-aandelen de aandacht door een ongeanimeerde houding in verband met het passeeren van het interim-dividend. Later trad echter ook hier een gering herstel in als gevolg met de mededeeling van de directie, dat het dividend op de preferente aandelen-soorten wel verdiend is.

Als geheel moet van onze markt worden gezegd, dat de grondstemming, na eenige wisselingen, zeer vast is geworden, doch dat op den laatsten beursdag van de berichtperiode een vrij groote matheid is ingetreden in aansluiting aan het afbreken van de conferentie te Lausanne.

	29 Jan.	2 Feb.	5 Feb.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	123 1/2	120	—	- 3 1/2
Incasso Bank	94	93 3/8	93	- 1
Koloniale Bank	134 1/4	137 1/2	138 1/4	+ 4
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	132 3/4	133 3/4	134 1/2	+ 1 1/4
Rotterd. Bankvereniging... ..	91	—	—	
Amst. Superfosfaatfabriek... ..	40	40 3/4	38	- 2
Van Berkel's Patent	34	34	33 3/4	- 3/4
Gouda Kaarsen	95 3/4	102	106	+ 10 3/4
Holl. Draad- en Kabelfabriek ..	78 7/8	80	83	+ 4 1/8
Jurgens' Ver. Fabr. gew.aand.	48 3/4	51 3/4	50 3/8	+ 1 7/8
" " " " pr. aand.	60 1/2	63 3/8	60 1/2	
Leerdam Glasfabrieken	40 1/4	—	36 1/4	- 4
Philips' Gloeilampenfabriek ..	225	236	230	+ 5
Vereenigde Blikfabrieken... ..	90 1/4	88 1/2	89	- 1 1/4
Vereen. Chemische Fabrieken ..	43	—	—	
Compania Mercantil Argent. ..	18	15 1/4	13 1/4	- 4 1/4
Cultuur-Mij. d. Vorstenland. ..	150 1/2	155 1/4	154 7/8	+ 4 1/8
Handelsver. Amsterdam.....	374 1/2	389	391 1/2	+ 17

	29 Jan.	2 Feb.	5 Feb.	Rijzing of daling.
Handelsver. Reis & Co.....	30	28 7/8	28 1/2	- 1 1/2
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	163	—	162	- 1
Linde Teves & Stokvis	72 1/4	72 3/4	73	+ 1/4
Tels & Co's Handel-Mij.....	6	5 3/4	5 1/2	- 1/2
Redjang Lebong Mijnb.-Mij.	100	—	—	
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	106 1/4	117 1/4	113	+ 6 1/4
Kon. Petroleum-Mij.	360 1/2	358 1/2	364 1/2	+ 4
Orion Petroleum-Mij.....				
Aigest. Aand.	26 1/8	29 1/2	29	+ 2 7/8
Steaua Romana Petroleum				
Mij. ... Aigest. Aand.	28	—	—	
Amsterdam-Rubber-Mij.....	142 1/8	147 1/4	145	+ 2 7/8
Nederl.-Rubber-Mij.	65	70	69 1/4	+ 4 3/4
Oost-Java-Rubber-Mij.	201	221	214	+ 13
Deli-Batavia Tabak Mij. ...	270	287	287	+ 17
Deli-Maatschappij	245 1/4	263 1/2	262 1/2	+ 16 3/4
Senembah-Maatschappij ...	321 1/2	350	339 1/4	+ 17 1/4

Scheepvaartwaarden trokken slechts geringe belangstelling, doch waren over het algemeen niet flauw gestemd.

	29 Jan.	2 Feb.	5 Feb.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	122 1/2	126 1/4	125	+ 2 1/2
" " " " „gem.eig.	106	109 1/4	109	+ 3
Hollandsche Stoomboot-Mij.	37 1/2	39 1/4	39	+ 1 1/2
Java-China-Japan-Lijn	81	—	—	
Kon. Hollandsche Lloyd ...	14 3/8	13 1/2	14 1/4	- 1/8
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.....	67	73	74	+ 7
Konink.Paketaart-Mij.	102 1/4	100	99 1/4	- 2 1/2
Maatschappij Zeevaart	77	61	61 1/4	- 15 1/4
Nederl. Scheepvaart-Unie... ..	104 1/4	107 1/2	106 3/8	+ 1 7/8
Nievelt Goudriaan	105 1/2	107	107	+ 1 1/2
Rotterdamsche Lloyd.....	122 1/4	123 1/2	123	+ 1/4
Stoomv.-Mij. „Nederland’ ...	134	137 3/4	139 1/2	+ 5 1/2
" " „ „ „Noordzee’ ...	41	40	—	- 1

De Amerikaansche afdeeling bleef vast in aansluiting aan Wallstreet.

	29 Jan.	2 Feb.	5 Feb.	Rijzing of daling.
Americ. Smelting & Refining	55 1/2	58 1/4	58 3/8	+ 2 7/8
Anaconda Copper	97 1/16	98	96 1/16	- 1
Studebaker Corp.	117 1/2	119 7/8	120 1/2	+ 3
Un. States Steel Corp.	107 7/8	107	106 1/2	- 1 1/8
Atchison Topeka.....	104 1/2	106 1/16	108 1/8	+ 3 3/8
Erie	11 1/2	11 1/2	12	+ 1/4
Southern Pacific.....	93 1/2	94 3/8	95	+ 1 1/2
Union Pacific	141 1/4	143 1/8	143 1/2	+ 2 1/4
Int. Merc. Marine orig. gew.	10 1/8	10 7/8	11 1/4	+ 1 1/8
" " " " " pref.	41 1/2	42 1/8	42 1/4	+ 1 1/4

De geldmarkt was ruim en gemakkelijk; de prolongatie ten slotte 3 3/4 pCt.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

De toestand van de tarwemarkt is in de afgelopen week weinig veranderd. Alleen is het contrast tusschen de stemming in de exportlanden en de stemming in Europa zoo mogelijk nog scherper geworden. De vraag in Europa is op het oogenblik gering, doch dit heeft niet met zich gebracht lagere markten in de exportlanden. Winnipeg en Chicago sluiten hooger dan een week geleden en ook Buenos Aires is vast gestemd. De verschepingen van Argentinië waren deze week zeer groot en dientengevolge waren de totaalverschepingen wederom zeer ruim, ofschoon aanmerkelijk kleiner dan de reusachtige verschepingen in de voorafgaande week. Van Noord-Amerika werd dan ook aanmerkelijk minder afgeladen, terwijl ook de Australische verschepingen klein zijn. Wat betreft de verschepingen van Argentinië een groot gedeelte ervan is nog onverkocht. De exporteurs die in de verwachting van groote oogsten een belangrijke hoeveelheid scheepsruimte gehartert hadden, zijn verplicht geweest deze met graan, voornamelijk tarwe, te vullen. Hierdoor hebben zij de locale markt vast gemaakt, doch tevens een druk uitgeoefend op de Europeesche markt. Wel was er af en toe vraag van Duitsland, maar de meeste andere landen meldten slappe markten.

Uit de berichten over den nieuwen Noord-Amerikaanschen oogst valt nog weinig conclusie te trekken. Het gevaar tengevolge van te weinig sneeuwbedekking voor een deel van de winterarwe blijft nog bestaan, terwijl tevens een belangrijke oppervlakte gebrek aan vocht heeft gehad. De politieke berichten hebben uit den aard der zaak wel invloed op de markten gehad doch de fluctuaties zijn niettegenstaande dat uiterst gering gebleven.

Noteeringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	5 Februari 1923	29 Jan. 1923	6 Februari 1922
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Maart	Mais Maart	Lijnzaad Maart				
3 Feb.'23	118 ¹ / ₈	74 ¹ / ₂	44 ⁷ / ₈	11,80	9,05	19,25	Tarwe*	13,25	13,—	14,50
27 Jan.'23	116 ³ / ₈	72 ³ / ₈	44 ¹ / ₂	11,80	8,85	18,60	Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	11,50	11,50	12,40
3 Feb.'22	125 ³ / ₈	55 ³ / ₈	39 ³ / ₈	12,35 ¹⁾	7,55 ¹⁾	20,10 ¹⁾	Mais (La Plata)	195,—	196,—	203,—
3 Feb.'21	162	64 ³ / ₈	42	16,20 ¹⁾	9,45 ¹⁾	14,30 ¹⁾	Gerst (48 lb. malting) .. ²⁾	180,—	180,—	205,—
3 Feb.'20	265	134 ³ / ₈	82	14,10 ¹⁾	6,40	23,—	Haver (38 lb. white cl.) .. ¹⁾	10,65	10,60	12,60
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ³ / ₈	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	13,50	13,90	16,65
							Lijnzaad (La Plata).... ³⁾	445,—	438,—	435,—

¹⁾ per Februari.

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ per 1960 K.G.

^{*} Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	28 Jan./3 Febr. 1923	Sedert 1 Jan. 1922	Overeent. tijdvak 1921	28 Jan./3 Febr. 1923	Sedert 1 Jan. 1922	Overeent. tijdvak 1921	1923	1922
Tarwe	5.965	88.329	63.064	539	3.668	325	91.997	63.389
Rogge	7.909	53.365	1.110	—	—	—	53.365	1.110
Boekweit	50	1.233	3.400	—	—	—	1.233	3.400
Mais	6.759	75.615	100.449	4.968	13.192	28.448	88.807	128.897
Gerst	3.382	14.567	12.947	185	3.360	920	17.927	13.867
Haver	750	6.336	3.537	—	228	—	6.564	3.537
Lijnzaad	851	6.450	22.079	2.400	4.909	22.006	11.359	44.085
Lijnkoek	4.829	23.332	19.642	—	—	470	23.332	20.112
Tarwemeel	2.135	7.956	4.435	1.090	2.117	1.827	10.073	6.262
Andere meelsoorten	30	204	892	—	—	835	204	1.727

In mais is de belangrijkste gebeurtenis de verdere teruggang van de Argentijnsche verschepingen. Hier tegenover staat wel een toename van de Noord-Amerikaansche verschepingen, doch het totaal is zeer gering en het is zeer merkwaardig dat Europeesche markten niet meer teekenen van belangstelling tonen. Weliswaar ging de prijs vooral van La Platamais aanzienlijk op doch dit is meer uit gebrek aan verkopers, zoowel als aan de speculatieve vraag voor latere aflading te danken, dan aan vraag naar het artikel voor onmiddellijke levering. De Noord-Amerikaansche mais ontmoet al zeer weinig belangstelling en de meeste Europeesche markten hebben te groote voorraden. Ongetwijfeld wordt een deel van de vraag weggenomen door de nog steeds tamelijk belangrijke verschepingen van *Donaugerst*. De vraag voor dit artikel was evenwel ook niet van dien aard om de prijzen aanmerkelijk te doen stijgen, zelfs de slechte politieke berichten, waardoor de mogelijkheid van de sluiting van de Dardanellen ontstond, hadden slechts weinig invloed.

Bij haver treft het dat Argentinië een zeer groote hoeveelheid verschepert heeft. Ook dit artikel bleef in de exportlanden tamelijk vast gestemd zonder evenwel een overeenkomstige belangstelling in Europa te ontmoeten.

Zeer vast verliep de markt van lijnzaad. De verschepingen van Argentinië waren slechts matig en van Indië klein. De voorraden zoowel in Europa als in Amerika van zaad en lijnolie zijn gering, zoodat er voorloopig nog goede vraag voor deze artikelen blijft. Intusschen is het merkwaardig dat, gezien de goede vraag voor spoedige verlading in Argentinië, de zichtbare voorraad van week tot week vermeerderd en nu reeds 100.000 ton bedraagt. Grotere verschepingen zal men dus wel spoedig mogen verwachten. Op 5 Februari sloot de termijnmarkt te Buenos Aires op Pes. 19,75, hetgeen een aanzienlijke prijsverhoging betekent vergeleken bij Pes. 15,20, het laagste punt dat omstreeks midden November bereikt werd.

Nederland. De vraag voor meel is nog niet voldoende vermeerderd om onze fabrikanten te animeren groote inkoop van tarwe te doen. De markt bleef dus zeer traag gestemd.

Voor Mais viel de vraag voortdurend tegen; La Platamais was nominaal vaster doch de consumptie betreft slechts weinig. Dit laatste geldt ook voor Mixedmais waarvoor de prijzen in navolging van Amerika vast bleven, doch de locale voorraad verminderde niet van betekenis. Ook in gerst was de handel zeer onbevredigend niettegenstaande de lage prijzen.

Voor lijnzaad bleef de goede vraag bestaan voor spoedige aflading in verband met de vaste positie van lijnolie op spoedige aflevering. Terwijl wij dit schrijven begint ook de belangstelling voor lijnkoeken te vermeerderen.

Rotterdam, 6 Februari 1923.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	3 Febr. '23	27 Jan. '23	20 Jan. '23	3 Febr. '22	3 Febr. '21
New York voor Middling ..	28,10 c	27,80 c	28,40 c	17,20 c	13,60 c
New Orleans voor Middling	28,— c	28,— c	28,— c	15,75 c	13,25 c
Liverpool voor Fy Middling	15,38 d ¹⁾	16,42 d ²⁾	16,30 d ³⁾	9,70 d	9,16 d

¹⁾ 2 Febr. ²⁾ 26 Jan. ³⁾ 19 Jan.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '22 tot 3 Febr. '23	Overeenkomstige perioden	
		1921-'22	1920-'21
Ontvangsten Gulf-Havens..	3777	2899	3281
" Atlant.Havens	845	1090	915
Uitvoer naar Gr. Britannië	1072	948	1105
" " 't Vasteland.	2279	2513	1951
" " Japan etc...	—	—	—
Voorraden in duizendtallen	2 Febr. '23	3 Febr. '22	4 Febr. '21

Amerik. havens.....	913	1139	1414
Binnenland.....	1121	1468	1624
New York	—	73	103
New Orleans	—	292	426
Liverpool	812	1002	1024

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, d.d. 31 Januari 1923.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn sedert ons laatste rapport vrij sterk gedaald, hoofdzakelijk door liquidaties van verschillende houders, die meenden, dat het oogenblik daarvoor gunstig was. Prijzen zijn tengevolge daarvan ook vrij belangrijk gedaald en noteeringen zijn bijna een penny lager dan een week geleden. Ook werken de gunstiger berichten omtrent den nieuwen oogst „bearish” op de markt en hoewel men algemeen aanneemt, dat voorraden voor het einde van het seizoen wel heel klein zullen zijn, hebben de ongunstige politieke toestanden in Europa toch een deprimeerende invloed op de markt.

De laatste dagen is de markt voor Amerikaansche katoen weer iets vaster, terwijl in Egyptische katoen weinig verandering is gekomen en de stemming flauw blijft.

Voor de daling der katoenprijzen was de vraag naar garens vrij belangrijk. Verschillende weverijen kochten zoowel weft als twist en hoewel de biedingen in den regel te laag waren zijn er toch flinke zaken tot stand gekomen.

Spinners vragen na de daling ook nog de oude prijzen, doch het vertrouwen is eenigszins geschokt en de vraag is weer verminderd. Het is zeer natuurlijk, dat Spinners van de gelegenheid gebruik maken door hun marge te verbeteren en men moet afwachten of de afzet voldoende zal zijn om hen daartoe in staat te stellen. Men spreekt er ook over, dat de shorttime spoedig zal ophouden, daar verschillende fabrieken thans veel beter bezet zijn dan een maand geleden. De vraag naar bundelgarens is weinig verbeterd, biedingen zijn belangrijk beneden vraagprijzen. Alleen in 40er en 44er voor de ververijen en in de fijnere nummers voor Indië schijnt iets gedaan te zijn.

De doekmarkt is kalm en over het algemeen zijn er minder aanvragen aan de markt, doch prijzen zijn vast. Het vertrouwen is wel eenigszins geschokt door de hevige fluctuaties in katoenprijzen en de ongunstige politieke toestanden in Europa. Door de betere vraag van de laatste weken zijn echter verschillende fabrikanten, vooral van de bredere soorten shirtings en gedrukte goederen, beter bezet, terwijl ook sommige fabrikanten van dhooties hun posities verbeterd hebben. De berichten van Indië blijven vrij gunstig, maar de groote rijzing van den rupee koers van de vorige week heeft in verband met de daling van katoenprijzen het vertrouwen weer eenigszins geschokt, zoodat men de laatste dagen meer een afwachtende houding schijnt aan te nemen. Men behoeft echter niet te denken, dat de vooruitzichten ongunstiger zijn geworden, daar er voor de meeste markten wel zaken gedaan zijn en fabrikanten over het algemeen in een betere positie zijn dan eenige weken geleden. De actie tegen de voortzetting van de „shorttime” beweging is dan ook een gunstig teeken en over het algemeen is de toestand in Lancashire wel verbeterd.

24 Jan. 31 Jan. Oost. koersen. 23 Jan. 30 Jan.

Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië . . . 1/4³/₄ 1/4⁵/₈
 F.G.F. Sakellaridis 18,25 17,65 T.T. op Hongkong 2/3¹/₄ 2/3
 G.F. No. 1 Oomra 10,20 10,20 T.T. op Shanghai 3/0³/₄ 3/1

SUIKER.

De suikermarkten waren in de afgelopen week zeer vast gestemd. Zoowel in Amerika alsook in Engeland gingen de raffinaderijen tot aanvulling hunner voorraden over, hetgeen tot belangrijke transacties in Cuba- en Mauritius-suiker tot stijgende prijzen leidde.

Te New York steeg de notering voor Spot Centrifugals van \$c. 5.21 tot \$c. 5.53, terwijl de termijnnoteringen circa \$c. 0.25 opliepen.

De Cuba aanvoeren zijn groot doch worden tot dusver door koopers grif opgenomen en luidt de laatste statistiek in Cuba als volgt:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten N.O. 27 Jan.	186.454	70.741	102.152
Tot. sedert 1 Dec. '22-27 Jan. '23	496.286	183.979	229.500
Aantal werkende fabrieken	158	111	151
Weekexport 27 Jan.	94.102	28.300	22.111
Tot. exp. sedert 1 Jan.-27 Jan. '23	306.842	67.993	51.346
Totale voorraad op 27 Jan.	191.597	779.811	318.538
Voorraad Oude oogst	2.153	664.025	127.677

Op Java vonden niet onbelangrijke afdoeningen plaats van suiker in alle posities. De prijs voor dispoibele suiker, waarvoor Europa zoowel als Britsch-Indië belangstelling toonden, liep bij geregelde verkoopen op tot f 14,—. Voor vroege levering uit den nieuwen oogst werd circa f 13,50 betaald, voor late levering bleven de oude prijzen van f 13,— voor Superieur en f 12,— voor No. 16 en hooger en Muscovados gehandhaafd.

De markt in Nederland was eveneens vast gestemd en liepen prijzen bij matigen omzet na eenige fluctuaties op tot f 24,62½ voor Februari- en f 24,87½ voor Mei-levering.

De zichtbare voorraden bedragen volgens F.O. Licht:

	1922	1921	1920
	Tons	Tons	Tons
Duitsland 1 Dec. '22	727.158	788.420	834.771
Tsjechoslowakije 1 Jan. '23	466.439	422.095	596.877
Frankrijk 1 Dec. '22	176.043	140.275	212.957
Holland 1 Jan. '23	118.785	157.844	166.218
België 1 Jan. '23	127.745	127.520	187.160
Engeland 1 Jan. '23	329.719	178.475	408.328
Totaal in Europa	1.945.889	1.814.629	2.406.311
Ver. Staten 4 Jan. '23	12.404	31.529	59.196
Cuba alle havens 20 Jan. '23	99.245	810.690	256.703
Totaal	2.057.538	2.656.848	2.722.210

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Fbr./Mrt.	Londen				New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per Feb./Mrt.	Mei/Juni	Amer. Granulated c.i.f. Jan./Maart	
1 Febr. '23	f 24 ⁷ / ₁₆	Sh. 54/3	Sh. 20/3	Sh. 20/3	Sh. 23/—	\$ cts. 5,40
25 Jan. '23	„ 23 ⁵ / ₈	53/9	19/7 ¹ / ₂	19/9	23/3	5,09
1 Febr. '22	„ 21 ⁵ / ₈	51/9	23/—	17/3	19/—	3,73
1 Febr. '21	„ —	76/—	38/—	30/—	—	4,64
4 Juli '14	„ 11 ¹³ / ₃₂	18/—	—	—	—	3,26

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
3 Febr. 1923	1.361.000	20.975	2.107.000	23.500	6 ¹ / ₃₂
27 Jan. 1923	1.391.000	20.300	2.174.000	23.500	6
20 „ 1923	1)	1)	2.270.000	23.300	1)
3 Febr. 1922	1.843.000	13.275	2.889.000	17.100	7 ¹¹ / ₃₂

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
3 Febr. 1923....	42.000	2.046.000	185.000	4.784.000
3 Febr. 1922....	82.000	2.697.000	183.000	5.371.000

1) Feestdag.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Februari 1923 in duizenden balen.

	1923	1922	1921	1920	1919
Voorraad in Europa ..	2.122	1.740	2.000	2.308	434
Stoomend (Brazilië ..	631	901	480	620	854
n. Europa (Oost-Indië ..	11	28	—	?	?
	2.764	2.669	2.480	2.928	1.288
Voorraad Ver. Staten	820	1.386	1.647	1.322	1.063
Stoomend } naar Brazilië ..	582	438	712	444	400
Ver. Staten }	4.166	4.493	4.839	4.694	2.751
Voorraad in Rio	1.349	1.896	421	369	827
„ „ Santos ..	2.199	2.847	3.479	4.227	8.003
„ „ Bahia ..	25	53	38	19	74
Totaal.....	7.739	9.289	8.777	9.309	11.655
Op 1 Januari	7.980	9.403	8.765	9.870	11.364
Op 1 Juli 1922.....	8.639	8.700	6.750	10.336	11.702

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 31 Januari 1923.

Importeurs:	Voorr. Aanv.		Verk. Voorr.	
	1 Jan. 1923	tot 31 Jan.	tot 31 Jan.	op 31 Jan.
H. G. Th. Crone	—	1423	1249	174
Edgar & Co.	—	227	227	—
Van Eeghen & Co.	—	618	618	—
N.V. Handelen CultuurMij. v/h. Smidt & Amesz q.q. Edgar & Co's Handel				
Mij. Soerabaja	273	454	727	—
Hnd. Venn v/h. Maintz & Co.	—	7	7	—
Hoving & Beer.	72	210	282	—
Koning, Teves & Co.	—	50	50	—
Landb. Mij. „Geboegan” ..	16	115	131	—
Mirandolle, Voûte & Co. ..	314	1075	1363	26
W. Tengbergen & Co.	—	90	90	—
Weise & Co.	444	119	563	—
Zweedsche Oost-Ind. Cie.	—	136	—	136
Order	82	407	489	—
	1201	4931	5796	336

NEDERLANDSCH-INDISCHE THEE.

(Opgave Pakhuismeesteren van de Thee.)

(Herleid tot 1/1 Kisten.)

Voorraad 31 December 1922	34.310
Sedert aangevoerd	16.695
	51.005
Sedert afgeleverd	18.763
Voorraad heden	32.242
Waarvan in de eerste hand	17.906

Amsterdam, 31 Januari 1923.

THEE.

(Opgave van den makelaar J. van Eck.)

Bericht van den afloop Theeveiling op 1 Februari 1923.

Aanbod in veiling bestond uit:

Heden:

10129, 256/2, 20/4 kn. Java thee	
1616, 72/2, " Sumatra thee	
1169/2, " China thee.	
143, " voor hand. rekening.	

Totaal.. 11888, 1497/2, 20/4 kn. thee.

2 Februari 1921:

13667, 98/4 kn. Java thee	
497, " ex voorgaande veilingen.	

Totaal.. 14164, 98/4 kn. thee

Aanbod 1 Jan. jl. tot heden:	1922	1921
Java thee 17573 kn.	28067 kn.	38354 kn.
Sumatra thee 5378 "	2520 "	143 "
voor Hand.rek. 316 "	288 "	1161 "
Totaal	23267 kn.	30875 kn. 39658 kn.
Gem. per veiling..	11634 kn.	15438 kn. 19829 kn.
China thee	4942/2 kn.	

Bij een zeer vaste en willige stemming bedongen vrijwel alle theeën wederom hoogere prijzen dan in voorgaande veiling.

Oranje Pecco's liepen gemiddeld 6 tot 8 cts hooger, mooi getipt en goed geurig werd met 10—16 cts boven taxatie betaald, slechts enkele partijtjes, waarvan de taxatie vrij hoog was aangenomen, werden tot tax. en 1 à 2 cts daarboven afgedaan.

Pecco's, Pecco Souchon's en Souchon's brachten vrijwel alle 4 tot 7 cts meer op, ook bij deze theeën waren enkele uitzonderingen als bovengezegd.

Gebroken Oranje Pecco's en Gebroken Pecco's liepen gemiddeld 5—8 cts boven taxatie, waarbij het verschil in kwaliteit uitgedrukt in prijs, veelal geringer was dan in voorgaande veiling.

De prima Gebroken Oranje Pecco's boven de 100 cts bedongen slechts circa taxatie.

Gebroken thee en Fannings werden hoog betaald.

Java en Sumatra theeën hadden vrijwel dezelfde markt, met uitzondering van de Sumatra Gebroken Oranje Pecco's, die slechts tax. tot 4 cts daarboven konden bedingen.

China thee: de minste kwaliteiten werden grif boven taxatie verkocht, de betere theeën werden gedeeltelijk circa 3 cts onder taxatie afgedaan.

Het aanbod in volgende veiling zal in het gunstigste geval zijn circa 10000 kn. Java en Sumatra en 450/2 kn. China thee.

RUBBER.

De markt vertoonde deze week een onregelmatig karakter. Over het algemeen liepen prijzen terug bij gebrek aan kooplust.

De slotnoteeringen op de termijnmarkt zijn:

		Prima Crêpe Februari ..	97½ ct.	.....	97 ct.
		" " Febr./Mrt.	97 "	.....	98 "
		" " April/Juni	98½ "	.....	99 "
		Smoked Sheets Februari	100½ "	.....	98½ "
		" " Febr./Mrt.	99 "	.....	99½ "
		" " April/Juni	99½ "	.....	101½ "
		5 Februari 1923			

COPRA.

De markt was ook deze week wederom zeer vast gestemd. Bij gering aanbod en goeden kooplust liepen de prijzen f 0,75 hooger. De markt sluit met koopers voor

Java f.m.s. Februari/April ..... f 31,—

Ned.-Ind. f.m.s. " ..... " 31,25

Verkoopers f 0,25 hooger.

5 Februari 1923.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
5 Febr. 1923..	nom.	65.7/6	183.—/—	28.2/6	35.—/—
29 Jan. 1923	nom.	66.2/6	186.—/—	28.5/—	36.12/6
22 " 1923..	nom.	64.2/6	182.5/—	26.10/—	35.10/—
15 " 1923	nom.	64.—/—	181.5/—	26.17 6	35.—/—
6 Febr. 1922..	nom.	61.10/—	154.5/—	20.17/6	24.—/—
20 Juli 1914..	51/4	16.—/—	145.15/—	19.—/—	21.10/—

VERKEERSWEZEN.**VRACHTENMARKT.**

In den slechten toestand van de vrachtenmarkt is weinig of geen verbetering gekomen, hetgeen toe te schrijven is aan den politieken toestand op het Continent.

De daling van de verschillende koersen heeft het zaken doen zeer belemmerd. Bevrachters welke ladingen graan varende hebben, vinden groote moeite om deze te verkoopen. Alleen aangetrokken door de zeer lage vrachten, welke te bedingen zijn gaan de bevrachters er van tijd tot tijd toe over om ruimte op te nemen. Zoo zijn van La Plata eenige booten bevracht tegen cijfers van 21/- up river en 20/- down river, met verschillende opties. Zaterdag was er echter iets meer vraag voor prompte kleine booten, waarvoor waarschijnlijk 22/- te maken is. Februari/Maart en Maart/April booten kunnen echter op zijn hoogst 21/3 van up river of Bahia Blanca krijgen.

Voor Noord-Amerika gelden dezelfde omstandigheden. Alleen met die uitzondering, dat er vraag is voor ruimte naar Griekenland, voor welke bestemming booten gevraagd worden in verband met een graancontract dat is afgesloten. De geldende vracht is 19 tot 19½ ct. naar één en 21½ ct. naar twee loshavens. Ook zijn er bevrachters in de markt voor Februari belading naar Italië tegen 16½ ct. één, 17 ct., twee en 17½ ct. 3 havens met 1 ct. meer voor Adriatische Zee. Van de Golf is 14 ct. naar één, 14½ naar twee havens Bordeaux Hamburg range te maken met optie 3 havens Denemarken tegen 19 ct. één, 19½ ct. twee, 20 ct. drie havens.

Van Cuba wordt ruimte gezocht voor Februari belading naar de gewone havens in Engeland, waarvoor 18/6 in uitzicht wordt gesteld.

Voor ruimte naar Antwerpen Hamburg range is echter in het geheel geen vraag en lijnbooten hebben moeite om op te vullen.

Van Australië trachten bevrachters de markt te drukken en bieden 35/- aan, op welk cijfer reeders echter niet geneigd zijn zaken te doen.

In het Oosten blijft ruimte tot dezelfde vrachten aangeboden, doch zaken worden bijna niet gedaan.

De uitgaande vrachten van Wales blijven ongeveer hetzelfde. De voorhanden zijnde tonnage is zoo groot, dat er ook geen aanleiding zou wezen waarom hierin verandering zou komen.

De vracht naar La Plata kon niet op 15/- gehandhaafd worden en de laatste bevrachtingen hebben plaats gehad op basis van 14/6 naar de havens aan de beneden rivier. Er blijft veel vraag voor ruimte van de Oostkust naar Duitschland. De vrachten zijn hier iets gestegen en wel tot 5/3 naar Hamburg.

6 Februari 1923.

GRAAN.

Data	Petro- grad Londen R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
29 J.-3 Febr. 1923	—	—	11 c ¹	3/—	21/4½	21/4½
22-27 Jan. 1923	—	—	11 c ¹	3/—	21/6	21/6
30 J.-4 Febr. 1922	—	—	16 c ¹	4/3	33/—	33/—
31 J.-5 Febr. 1921	—	—	—	—	30/—	30/—
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11¼	1/11¼	12/—	12/—

¹) Amer. cents p. 100 lbs.**KOLEN.**

Data	Cardiff				Oost. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Gothen- burg
29 J.-3 Febr.'23	5/6	11/1½	11/6	14/5	5/3	6/9
22-27 Jan. '23	5/6	10/8	11/6	14/6	4/9	6/9
30 J.-4 Febr.'22	7/—	13/—	15/6	13/6	6/6	9/3
31 J.-5 Febr.'21	10/—	17/6	16/—	17/6	7/6	—
Juli 1914	fr. 7,—	7/—	7/3	14/6	3/2	4/—

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
29 Jan.-3 Febr. 1923..	25/3	27/6	35/-	36/-
22-27 Januari 1923..	25/-	30/-	35/-	36/-
30 Jan.-4 Febr. 1922..	21/3	27/6	—	—
31 Jan.-5 Febr. 1921..	—	—	—	—
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteeringen per ton van 1015 KG.

RIJNVAART.

Week van 28 Januari tot 3 Februari 1923.

De aanvoeren waren zeer gering, scheepsruimte was in voldoende mate disponibel.

Waterstand sterk wassend.

Voor ertsvrachten naar de Ruhr werd gemiddeld genoteerd: 40 cts. met $\frac{1}{4}$ en 50 cts. met $\frac{1}{2}$ lostijd.

Ruwe producten naar Mannheim f 1,— à f 1,10 per last.

De daghuur varieerde van $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{3}{4}$ Cts. per ton.

Het sleeploon was genoteerd volgens het 45 cts. tarief.

INKLARINGEN.

DELFIJL.

Landen van herkomst	Januari 1923		Januari 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	1	207	2	336
Groot-Brittannië	4	2.262	1	624
Duitschland....	5	7.105	7	1.334
Noorwegen....	—	—	1	85
Zweden.....	5	749	—	—
Denemarken....	2	644	1	789
België.....	—	—	3	633
Totaal....	17	10.967	16	3.801
Nationaliteit.				
Nederlandsche..	10	8.948	8	1.914
Britsche.....	1	806	—	—
Duitsche.....	5	1.006	7	1.098
Zweedsche.....	1	207	—	—
Deensche.....	—	—	1	789
Totaal....	17	10.967	16	3.801

(A. van Dijk.)

IJMUIDEN.

Landen van herkomst	December 1922		December 1921	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	10	5.525	18	11.287
Groot-Brittannië	125	86.881	114	82.395
Duitschland....	34	50.138	37	45.450
Noorwegen....	2	696	9	3.575
Zweden.....	14	9.043	22	10.854
Denemarken..	5	1.669	7	3.572
Rusland-Oostz.h.	1	1.019	—	—
Finland.....	11	5.603	25	16.824
België.....	10	3.076	4	8.038
Frankrijk.....	5	2.577	6	2.375
Spanje.....	7	6.963	5	6.248
Portugal.....	2	2.497	1	720
Italië.....	—	—	1	640
Levant.....	2	2.189	—	—
Roem., Bulgarije	1	2.574	—	—
And. Midd. Zeeh.	3	2.738	1	977
Senegal, Dakar..	1	2.456	—	—
Ov. Westk. Afrika	4	8.312	2	2475
Oostkust Afrika	1	2.748	—	—
Voor-Indië....	1	3.772	—	—
Ned.-Oost-Indië..	7	27.456	20	79.376
Andere Aziat. h.	2	10.073	—	—
Vereen. Staten..	3	12.182	7	25.292
Midden-Amerika	1	4.270	3	8.486
Ned. West-Indië-				
Ned. Antillen..	4	7.424	4	5.790
Argent., Uruguay	6	23.980	2	13.590
Chili.....	—	—	5	10.409
Totaal....	260	285.861	293	338.373
Periode 1 Jan.— 30 November...	3.148	3.371.460	2.739	2.996.920
Nationaliteit.				
Nederlandsche..	130	170.554	139	206.651
Britsche.....	60	55.127	54	56.359
Duitsche.....	51	29.002	65	37.505
Noorsche.....	4	2.791	12	11.436
Belgische.....	—	—	3	2.149
Fransche.....	4	7.641	4	1.768
Zweedsche.....	5	3.784	12	5.264
Deensche.....	2	1.322	—	—
Vereenigde Stat.	2	8.491	4	17.241
Andere.....	2	7.149	—	—
Totaal....	260	285.861	293	338.373

(Vereenigde Scheepsagenturen van
Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

ADVERTENTIËN.

The Anglo-South American Bank, Ltd.

Kapitaal en Reserves meer dan £ 13.000.000,—.

Argentinië - Chili - Uruguay - Peru
Mexico - New York - Parijs -
Barcelona - Bilbao - Madrid - Vigo
Sevilla - Valencia.

Bank- en Wisselzaken,
Handelscredieten.
Incasseeren van documentaire
wissels.
Aan- en verkoop van Effecten.

Hoofdkantoor: 62 Old Broad Street, London E.C.